

Sammanfattning

I betänkandet behandlas 72 motionsyrkanden från allmänna motionstiden 1998 och 36 motionsyrkanden från allmänna motionstiden 1999 angående olika djurskyddsfrågor (djurskyddslagstiftningen, tillsyns- och organisationsfrågor, djurhälsa, användningen av försöksdjur m.m.). Beredningen har skett i enlighet med utskottets planering av motionsbetänkanden under innevarande valperiod, vilken bl.a. innebär att vissa ärendegrupper ej behandlas rutinmässigt vid varje riksmöte utan med något längre intervaller.

Av betänkandet framgår att utskottet den 18 oktober besökte SLU (Sveriges lantbruksuniversitet och SVA (Statens veterinärmedicinska anstalt) och erhöll information om vissa av de frågor som tas upp i betänkandet. Den 19 oktober anordnade utskottet en utfrågning med representanter för Statens jordbruksverk angående vissa aktuella djurskyddsfrågor. Den 23 november anordnar utskottet en offentlig utfrågning angående tillsyn enligt djurskyddslagen. Vidare framgår att regeringen under år 2000 planerar att lägga fram en proposition syftande till förbättrat djurskydd. I övrigt erinrar utskottet bl.a. om att ett stort antal motioner tar upp utpräglade myndighetsfrågor, där riksdagen och regeringen delegerat beslutande- och normgivningsrätten till behörig myndighet. Med hänvisning till det anförda avstyrks samtliga motioner.

I betänkandet finns 13 reservationer och två särskilda yttranden.

Motioner från allmänna motionstiden 1998

1998/99: MJ219 av Lennart Daléus m.fl. (c) vari yrkas

7. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om måttbestämmelser för djurstallar.

1998/99: MJ224 av Alf Svensson m.fl. (kd) vari yrkas

18. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om dispenser för båspallsmåtten.

1998/99: MJ501 av Marietta de Pourbaix-Lundin (m) vari yrkas att riksdagen hos regeringen begär förslag till ändring i djurskyddslagen till skydd för omhändertagna djurs avkomma.

1998/99:MJ502 av Gudrun Lindvall (mp) vari yrkas

1. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om en översyn av dispensgivningen beträffande betestvånget för mjölkkor,
2. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om möjlighet till rörelse för mjölkkor för vilka dispens givits,
3. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om årlig statistik beträffande dispensererna.

1998/99:MJ503 av Gudrun Lindvall (mp) vari yrkas

1. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om att export av levande grisar till länder med sämre djurskydd än i Sverige inte bör förekomma,
2. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om kastrering utan bedövning,
3. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om zinkoxid till smågris,
4. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om krav på utevistelse för grisar,
5. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om att en smågris borde få växa upp på den gård där den fötts i stället för att skickas till andra ställen,
6. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om att utveckla mobila gårdsslakterier,
7. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om förbud mot plågsamma och stressande metoder för bedövning före slakt,
8. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om utredning av suggpoolerna.

1998/99:MJ504 av Gudrun Lindvall (mp) vari yrkas att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om burhållningen av minkar.

1998/99:MJ506 av Holger Gustafsson m.fl. (kd) vari yrkas

1. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om en ny samlad djurskyddsmyndighet,
2. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om en utvärdering av djurskyddslagen,
3. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om ändring av djurskyddslagen,
4. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om begränsad talerätt för demokratiska djurskyddsorganisationer,
5. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om att Sverige inom EU bör verka för en förbudslagstiftning mot djurtestning av kosmetika och hygienprodukter,
6. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om behovet av att den svenska regeringen arbetar för att EU skall

kartlägga och dokumentera huruvida djurskyddet åsidosätts vid transporter av levande djur mellan EU:s olika medlemsländer.

1998/99: MJ507 av Patrik Norinder (m) vari yrkas att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om kodressörer.

1998/99: MJ508 av Dan Ericsson m.fl. (kd) vari yrkas

5. att riksdagen hos regeringen begär förslag om en plan för halvering av antalet djurförsök.

1998/99: MJ510 av Carl G Nilsson och Ingvar Eriksson (m) vari yrkas att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om en utvärdering av djurskyddslagen.

1998/99: MJ511 av Jonas Ringqvist m.fl. (v) vari yrkas

1. att riksdagen ger regeringen i uppdrag att återkomma med ett förslag om lagstiftning mot burhållning av pälsdjur,

2. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om stöd till pälsdjursfarmare att finna alternativa försörjningsmöjligheter.

1998/99: MJ514 av Karin Olsson m.fl. (s) vari yrkas att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om användning av antibiotika.

1998/99: MJ515 av Holger Gustafsson (kd) vari yrkas att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om en översyn av användningen av försöksdjur i undervisningen på högskolenivå samt möjligheterna att ersätta vissa försök med alternativa metoder.

1998/99: MJ516 av Gudrun Lindvall (mp) vari yrkas

1. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om fortsatt förbud av slakt genom skäktning,

2. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om att 13 och 14 §§ djurskyddslagen som förbjuder plågsamma slaktmetoder fortsättningsvis skall gälla,

3. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om att veterinärer, neurologer och djurskyddsorganisationer skall ingå i den grupp som tillsatts för att göra årliga utvärderingar.

1998/99: MJ519 av Gudrun Lindvall (mp) vari yrkas

1. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om behovet av råd och anvisningar för djurskyddsinspektörer och andra som handhar djurskyddslagen,

2. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om kommunernas roll som tillsynsmyndighet över djurskyddet,

3. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om behovet av utvärdering av djurskyddslagen.

1998/99: MJ521 av Siw Wittgren-Ahl m.fl. (s) vari yrkas att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om en översyn av djurskyddslagen samt att ge ökat skydd för djuren.

1998/99:MJ525 av Marietta de Pourbaix-Lundin (m) vari yrkas att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om en översyn av djurskyddslagen i syfte att hindra att djur med hänvisning till konstnärlig frihet eller artistiska intressen utsätts för onödigt lidande eller hindras i sina naturliga beteenden.

1998/99:MJ527 av Marietta de Pourbaix-Lundin (m) vari yrkas

1. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om rävållning i bur efter år 2000,

2. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om behovet av en utredning om burållning av minkar.

1998/99:MJ528 av Alice Åström m.fl. (v) vari yrkas att riksdagen hos regeringen begär förslag till lag om förbud mot eldressyr av hundar enligt vad i motionen anförts.

1998/99:MJ529 av Harald Nordlund och Lennart Kollmats (fp) vari yrkas

1. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om att Sverige i EU skall verka för att subventioner vid transport och försäljning av djur till länder både utanför och inom EU tas bort,

2. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om att den svenska regeringen i första hand bör driva frågan att minimera tiden för slakttransporter och för att all slakt skall ske nära djurens uppväxtplatser,

3. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om behovet av att införa minimikrav för hållande av djur i djurparker som skall tillgodose djurens behov enligt vad som sägs i 4 § djurskyddslagen om naturligt beteende.

1998/99:MJ530 av Birger Schlaug m.fl. (mp) vari yrkas

1. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om att stärka allmäninflytandet i de djurförsöksetiska nämnderna,

2. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om att utreda möjligheten till viss klagorätt för djurskyddsorganisationerna,

3. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om att införa ett förbud i lag mot kosmetikatester på djur,

4. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om att förbjuda hållning av apor i djurförsök,

5. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om att ge djurskyddsorganisationerna representation i Gentekniknämnden,

6. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om en utvärdering av djurskyddslagen,

7. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om att avveckla burållningssystemen för pälsdjursuppfödning,

9. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om hållning av värphöns,

10. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om hållning av grisar,

11. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om utveckling av gårdsslakterier,

12. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om att utvidga djurskyddslagen så att alla djur får rätt till utevistelse,

13. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om att se över slaktsituationen,

14. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om att staten som konsument bör undvika djurtestade produkter,

15. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om att ta fram en handlingsplan för en halvering av antalet djurförsök,

16. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om att djurskyddsorganisationerna skall ges bidrag för sitt internationella arbete.

1998/99: MJ749 av Lennart Daléus m.fl. (c) vari yrkas

10. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om att utveckla växtförädlarrätten och undersöka om det är motiverat med ett liknande system för djuravel,

12. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om förbud mot regelmässig användning av antibiotika och andra medicinska preparat i foder i tillväxtsyfte inom hela EU.

1998/99: MJ774 av Lars Leijonborg m.fl. (fp) vari yrkas

10. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om att regeringen i EU skall verka för att den dagliga användningen av antibiotika i fodermedel – t.ex. för att kompensera dålig djurhållning – förbjuds,

13. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om att Sverige i EU skall verka för att subventioner vid transport och försäljning av djur till länder både utanför och inom EU tas bort,

14. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om att den svenska regeringen i första hand bör driva frågan att minimera tiden för slakttransporter och att all slakt skall ske nära djurens uppväxtplatser.

1998/99: MJ781 av Gunnel Wallin m.fl. (c) vari yrkas

7. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om förbud mot antibiotika i foder,

8. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om att statistik tas fram över den svenska användningen av antibiotika.

1998/99: N326 av Per Westerberg och Göran Hägglund (m, kd) vari yrkas

38. att riksdagen hos regeringen begär förslag om konkurrensneutralitet mellan statligt anställda distriktsveterinärer och privatpraktiserande veterinärer i enlighet med vad som anförts i motionen.

1. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om att Sverige skall följa Europarådskonventionen om skydd av ryggradsdjur som används för försöksändamål och annat ändamål (ETS 123).

1998/99:Ub484 av Marietta de Pourbaix-Lundin (m) vari yrkas

3. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om att Centrala försöksdjursnämnden skall ges i uppdrag att samordna arbetet med att informera om alternativa metoder till samtliga utbildningar på högskolenivå i syfte att djurförsöken på sikt skall ersättas med alternativa utbildningsmetoder.

1998/99:Ub801 av Birger Schlaug m.fl. (mp) vari yrkas

63. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om krav på omedelbart stopp för alla onödiga djurförsök,

64. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om ändring av gällande reglemente och lagstiftning för vetenskapliga djurförsök så att en myndighetsveterinär får ökad befogenhet att ingripa vid oförutsett lidande för djur i djurförsök,

65. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om utökade krav på försöksdjursetiska nämnders rutiner vid djurförsöksärenden samt nya bestämmelser om speciell utbildning i djurkunskap för nämndernas ledamöter,

1998/99:U508 av Birger Schlaug m.fl. (mp) vari yrkas

18. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om att en prioriterad fråga för Sverige skall vara att inom EU driva att djurskyddet stärks och de vidriga djurtransporterna upphör.

1998/99:U509 av Holger Gustafsson m.fl. (kd) vari yrkas

10. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om ökade djurskyddskrav.

Motioner från allmänna motionstiden 1999

1999/2000:MJ222 av Lennart Daléus m.fl. (c) vari yrkas

10. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om att den svenska regeringen skall vara pådrivande inom EU för en skärpning av djurskyddslagarna inom EU och för skärpta transportbestämmelser av levande slaktdjur,

11. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om förbud mot antibiotika i djurfoder inom EU.

1999/2000:MJ252 av Harald Nordlund och Lennart Kollmats (fp) vari yrkas

7. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om att Sverige i EU skall verka för att subventioner vid transport och försäljning av djur till länder både utanför och inom EU tas bort,

8. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om att den svenska regeringen bör driva frågan att minimera tiden för slakttransporter och att all slakt skall ske nära djurens uppväxtplatser.

1999/2000:MJ257 av Alf Svensson m.fl. (kd) vari yrkas

12. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om dispenser för båspallsmåtten.

1999/2000:MJ501 av Gudrun Lindvall m.fl. (mp) vari yrkas att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om triangelmärkning av häst.

1999/2000:MJ502 av Gudrun Lindvall m.fl. (mp) vari yrkas att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om etologisk kompetens till de försöksdjursetiska nämnderna.

1999/2000:MJ503 av Gudrun Lindvall (mp) vari yrkas att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om 5 § djurskyddsförordningen.

1999/2000:MJ504 av Gudrun Lindvall (mp) vari yrkas att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om användning av el vid hunddressyr.

1999/2000:MJ506 av Gudrun Lindvall m.fl. (mp) vari yrkas

1. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om krav på utevistelse för grisar,

2. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om kastrering utan bedövning.

1999/2000:MJ507 av Gudrun Lindvall (mp) vari yrkas att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om kontroll av hästar importerade främst från Irland.

1999/2000:MJ509 av Marietta de Pourbaix-Lundin (m) vari yrkas att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om utvärdering av djurskyddslagen och dess genomförande.

1999/2000:MJ510 av Gudrun Lindvall m.fl. (mp) vari yrkas

1. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om översyn av reglerna för hållande av mink,

2. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om chinchilla.

1999/2000:MJ513 av Dan Ericsson m.fl. (kd) vari yrkas

6. att riksdagen hos regeringen begär förslag till plan för halvering av antalet djurförsök.

1999/2000:MJ520 av Jonas Ringqvist m.fl. (v) vari yrkas att riksdagen hos regeringen begär att den återkommer med förslag som ger möjligheter för kommuner att samverka om anställningar av djurskyddsinspektörer.

1999/2000:MJ521 av Jonas Ringqvist m.fl. (v) vari yrkas

1. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om en utvärdering huruvida djurskyddslagen tillgodoser djurs grundläggande rättigheter,

2. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om förslag till förbättringar i djurskyddslagen för att tillgodose djurs grundläggande rättigheter,

3. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om en utredning om djurskydds- och djurrättsorganisationers talerätt i djurskyddsfrågor.

1999/2000:MJ524 av Ingvar Eriksson och Carl G Nilsson (m) vari yrkas att riksdagen hos regeringen begär förslag om tillsättande av "god man" till hjälp vid handläggning av djurskyddsärenden.

1999/2000:MJ525 av Marietta de Pourbaix-Lundin (m) vari yrkas att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om behovet av att sammansättningen i de djurförsöksetiska nämnderna förändras.

1999/2000:MJ526 av Siw Persson (fp) vari yrkas att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om rättstillämpning av djurskyddslagen.

1999/2000:MJ527 av Siw Persson (fp) vari yrkas att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om utvärdering av djurskyddslagen och dess genomförande.

1999/2000:MJ528 av Caroline Hagström (kd) vari yrkas att riksdagen hos regeringen begär en översyn av konkurrensförhållandena i veterinärväsendet i enlighet med vad som anförts i motionen.

1999/2000:MJ531 av Christel Anderberg och Patrik Norinder (m) vari yrkas

1. att riksdagen hos regeringen begär förslag om konkurrensneutralitet mellan privatpraktiserande veterinärer och statligt anställda distriktsveterinärer enligt vad i motionen anförts.

1999/2000:MJ535 av Marianne Carlström och Karin Olsson (s) vari yrkas att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om inrättandet av en särskild djurskyddsmyndighet.

1999/2000:MJ537 av Patrik Norinder (m) vari yrkas att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om kodressörer.

1999/2000:MJ538 av Bengt-Ola Rytta m.fl. (s) vari yrkas att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om behovet av skärpningar i djurskyddslagstiftningen.

1999/2000:MJ541 av Karin Olsson m.fl. (s) vari yrkas att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om användningen av antibiotika.

1999/2000:MJ544 av Gudrun Lindvall och Gunnar Goude (mp) vari yrkas att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om djurskyddstillsynen.

1999/2000: MJ545 av Kenneth Johansson (c) vari yrkas att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om en effektivare efterlevnad av djurskyddslagstiftningen.

1999/2000: MJU4

1999/2000: MJ546 av Inger Davidson (kd) vari yrkas

1. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om att Sverige skall följa Europarådskonventionen om skydd av ryggradsdjur som används för försöksändamål och annat ändamål (ETS 123),

4. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om en öppen diskussion och offentlighet när det gäller djurförsök.

1999/2000: N273 av Per Westerberg m.fl. (m, kd, fp) vari yrkas

23. att riksdagen hos regeringen begär förslag om konkurrensneutralitet mellan statligt anställda distriktsveterinärer och privatpraktiserande veterinärer i enlighet med vad som anförts i motionen.

1999/2000: U513 av Yvonne Ruwaida m.fl. (mp) vari yrkas

16. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om att en prioriterad fråga för Sverige skall vara att inom EU driva att djurskyddet stärks och de vidriga djurtransporterna upphör.

Utfrågningar, studiebesök

Utskottet företog den 18 oktober 1999 ett studiebesök hos SLU (Sveriges lantbruksuniversitet) och SVA (Statens veterinärmedicinska anstalt) och erhöll därvid information om bl.a. några av de frågor som behandlas i detta betänkande. Den 19 oktober 1999 anordnade utskottet en utfrågning med representanter för Statens jordbruksverk angående vissa aktuella djurskyddsfrågor. Den 23 november 1999 anordnar utskottet en offentlig utfrågning angående tillsynen enligt djurskyddslagen.

Utskottet

Lagstiftning m.m.

Översyn av djurskyddslagen m.m.

Grundläggande regler för djurhållningen finns i djurskyddslagen (1988:534). Enligt lagen får regeringen, eller efter regeringens bemyndigande, Jordbruksverket meddela ytterligare föreskrifter om bl.a. stall och andra förvaringsutrymmen. När det gäller djur som föds upp eller hålls för produktion av livsmedel, ull, skinn eller pälsar eller för att användas i tävling får regeringen eller, efter regeringens bemyndigande, Jordbruksverket dessutom meddela ytterligare föreskrifter om hur sådana djur skall hållas och skötas. Som framgår av redovisningen har riksdagen således i stor utsträckning delegerat normgivnings- och beslutanderätten i frågor som rör tillämpningen av de mer allmänt hållna bestämmelserna i djurskyddslagen.

Utskottet behandlar i detta avsnitt ett antal motioner med mer övergripande krav på en översyn eller utvärdering av djurskyddslagen.

Utskottet erinrar om att riksdagens beslut år 1988 innebar en genomgripande reformering och modernisering av djurskyddslagstiftningen. Även om det sålunda förflutit drygt tio år sedan beslutet fattades bör noteras att lagstiftningen i väsentliga delar inte trädde i kraft förrän efter en tioårig övergångstid. Det bör tilläggas att djurskyddslagens bestämmelser utvärderas fortlöpande och är stadd i kontinuerlig förändring och förbättring. Flera förbättringar har genomförts under senare år. Det är nu snarare tillsynen av lagen än själva bestämmelserna som behöver ses över. Ett flertal utredningar har visat att tillsynsmyndigheternas ansvar och förutsättningar på de olika nivåerna behöver förbättras och tydliggöras. Jordbruksverket har på regeringens uppdrag redovisat rapporten En förändrad djurskyddstillsyn m.m. (rapport 1998:13). Rapporten bereds för närvarande i Regeringskansliet. Enligt budgetpropositionen (prop. 1999/2000:1, utgiftsområde 23) avser regeringen att under år 2000 till riksdagen överlämna en proposition med förslag till förbättrat djurskydd. Utskottet är med hänvisning till det arbete som pågår inte berett att föreslå en samlad utvärdering av djurskyddslagen och avstyrker motionerna MJ506 (kd) yrkandena 2 och 3, MJ510 (m), MJ519 (mp) yrkande 3, MJ521 (s) och MJ530 (mp) yrkande 6.

I motion MJ501 (m) efterfrågas lagändringar i syfte att åstadkomma ett bättre skydd för omhändertagna djurs avkomma. Enligt 29 § djurskyddslagen kan en person som grovt missköter sina djur förbjudas att ta hand om djur över huvud taget. Denna paragraf är alltså tillämplig även på omhändertagna djurs avkomma. I övrigt bör ett beslut om omhändertagande enligt 31 och 32 §§ djurskyddslagen kunna utformas så att det omfattar även den ofödda avkomman. Med hänvisning till det anförda föreslår utskottet ingen ytterligare åtgärd med anledning av motionen.

Mjölkkor, grisar, höns m.m.

De motioner som behandlas i detta avsnitt avser i huvudsak frågor som av riksdagen och regeringen delegerats till behörig myndighet, vanligtvis Jordbruksverket.

Måttbestämmelser vad gäller båspallar har funnits som allmänna råd sedan år 1974. Dessa allmänna råd ersattes av föreskrifter år 1989 och i samband med detta infördes en övergångstid på tio år. De större måtten på båspallarna motiveras av att den svenska medelkon på grund av avelsåtgärder ökat i vikt och därmed i omfång sedan 1974. Jordbruksministern har tidigare meddelat att det inte blir några generella dispenser från måttbestämmelserna. De förbättringar som den nya djurskyddslagen innebär när det gäller utrymmen för djuren skall fullföljas. Samtidigt konstaterade ministern att det är viktigt att inte stirra sig blind på centimeterregler när det gäller djurhälsan. Det är djurmiljön i sin helhet som är det viktigaste. Det finns möjligheter att godta mindre avvikelser från måttbestämmelserna i enskilda fall och det finns möjligheter för Jordbruksverket att ge individuella tidsbegränsade dispenser. Utskottet uttalade i betänkande 1997/98:JoU12 att det bör ankomma på berörd myndighet att pröva möjligheterna att tillåta mindre avvikelser eller medge undantag från gällande föreskrifter för att tillgodose behovet av indi-

viduella lösningar. Utskottet vidhåller denna uppfattning och avstyrker motionerna MJ219 (c) yrkande 7 och MJ224 (kd) yrkande 18.

I djurskyddsförordningen (SFS 1988:539) 10 och 11 §§ finns bestämmelser om att mjölkkor skall hållas på bete sommartid. Jordbruksverket har dock möjlighet att medge dispens från beteskravet om särskilda skäl finns. Verket har på regeringens uppdrag redovisat hur dispensgivningen förändrats sedan år 1991 och hur utvecklingen väntas bli i fortsättningen (rapport 1999:12). Undersökningen visar att antalet dispenser under 90-talet har minskat från att motsvara 5 % av det totala antalet mjölkkor till att motsvara 1,4 %. Jordbruksverket gör också bedömningen att antalet beviljade dispenser kommer att minska ytterligare framöver. Med hänvisning till det anförda avstyrker utskottet motion MJ502 (mp) yrkandena 1 och 3 om sammanställande av statistik om och översyn av dispensgivningen gällande kravet på betesgång för mjölkkor.

Beträffande motion MJ502 (mp) yrkande 2 om möjlighet till rörelse för mjölkkor för vilka dispens från beteskrav givits vill utskottet erinra om att det enligt Statens jordbruksverks föreskrifter (SJVFS 1993:123) ställs krav på att djur som undantas från kravet på betesgång skall ges möjlighet till motion under en sammanhängande period om minst två månader per år. Detta gäller om undantag beviljas på grund av att möjligheter saknas att anordna betesdrift för samtliga djur. Undantag kan beviljas för högst fem år. Om undantag beviljas av andra orsaker, t.ex. på grund av oförutsedda omständigheter eller om djurhållaren följer en godkänd plan för att anlägga bete och ordna betesdrift, ställs inte krav på att djuren skall ges möjlighet till motion. Dessa former av undantag beviljas för högst tre år. Det ankommer på tillsynsmyndigheterna att övervaka att bestämmelserna följs. Motionen avstyrks i den mån den inte tillgodosetts genom det anförda.

I motionerna MJ503 och MJ530 (båda mp) redovisas en del synpunkter och förslag om hållande av grisar och värphöns. En stor del av dessa yrkanden behandlades av utskottet i betänkande 1997/98:JoU12. Utskottets ställningstaganden vid detta tillfälle redovisas nedan.

Enligt motion MJ503 (mp) yrkande 1 bör export av levande grisar inte förekomma till länder som har sämre djurskydd än Sverige. Utskottet framhöll i betänkande 1997/98:JoU12 att begreppet ”sämre djurskydd än Sverige” inte är tillräckligt klart och entydigt för att ligga till grund för ett beslut om exportförbud. Det bör understrykas att det i det svenska regelverket finns ett mycket stort antal detaljföreskrifter angående djurhållningen. Det framgår ej närmare av de aktuella motionerna hur långt jämförelsen med andra länders regelverk skall drivas och inte heller huruvida jämförelsen skall begränsas till grisar eller om den skall omfatta samtliga djur i animalieproduktionen. I den mån motionen avser export till andra EU-länder understryker utskottet nu liksom tidigare att ett exportförbud på angiven grund inte är förenligt med EG:s grundläggande bestämmelser om varors fria rörlighet.

När det gäller kastrering av grisar, vilket behandlas i motion MJ503 (mp) yrkande 2, vidhåller utskottet sin tidigare gjorda bedömning att det i första hand får ankomma på regeringen och berörda myndigheter att pröva möjligheterna att ytterligare skärpa nu gällande föreskrifter på detta område.

Vad gäller motionerna MJ503 (mp) yrkande 6 och MJ530 (mp) yrkande 11 om utveckling av mobila gårdsslakterier har utskottet tidigare anfört att det vore önskvärt om utvecklingen av mobila gårdsslakterier kunde påskyndas. En sådan utveckling skulle stimulera verksamheten med gårdsslakterier samtidigt som möjligheten att motverka långa djurtransporter ökar. Utskottet konstaterade vidare att det finns stödformer som kan utnyttjas för att ge stöd till utveckling av mobila slakterier och förutsatte att eventuella tillämpnings-svårigheter skulle uppmärksammas av regeringen och att man skulle vidta de åtgärder som kan anses erforderliga för att främja den mer småskaliga slakteriverksamheten.

I motionerna MJ503 (mp) yrkandena 5 och 8 samt MJ530 (mp) yrkandena 9 och 10 redovisas en del synpunkter och förslag om hållande av grisar och värphöns. Vid behandlingen av en motion med liknande innehåll anförde utskottet att syftet med motionen kan anses tillgodosett med den lagstiftning som finns inom djurskyddsområdet och med de föreskrifter som meddelats av Jordbruksverket. Vidare konstaterade utskottet att verksamhet med s.k. suggpooler faller inom berörd tillsynsmyndighets ansvarsområde. När det gäller värphöns återkommer utskottet med en mer utförlig beredning senare under denna valperiod.

Utskottet finner inte anledning att ändra sina tidigare bedömningar och avstyrker därmed motionerna MJ503 (mp) yrkandena 1, 2, 5, 6 och 8 samt MJ530 (mp) yrkandena 9, 10 och 11.

I motionerna MJ503 (mp) yrkande 4 och MJ530 (mp) yrkande 12 föreslås att djurskyddslagen ändras så att krav införs på utevistelse för i det första fallet grisar och i det andra samtliga djur. Utskottet är inte berett att tillstyrka dessa förslag med anledning av vad som anförs i motionerna och vill i övrigt hänvisa till ovan nämnda bemyndiganden och föreskrifter. Motionerna avstyrks.

I motion MJ507 (m) yrkas att restriktiv användning av kodressörer bör tillåtas. Yrkandet har inte motiverats. Utskottet delar inte motionärens uppfattning och avstyrker motionen.

Slakt

Bestämmelser om slakt finns i djurskyddslagen (1988:534). Där föreskrivs bl.a. att djur skall skonas från onödigt obehag och lidande när de förs till slakt (11 §). Enligt 14 § första stycket skall djur vara bedövat när blodet tappas av och andra åtgärder vid slakten får inte vidtas innan djuret dött. Regeringen eller, efter regeringens bemyndigande, Statens jordbruksverk får dock meddela undantag från föreskriften om bedövning av fjäderfä och kani-ner eller meddela ytterligare föreskrifter om slakt och om avlivning av djur i andra fall. Med hänvisning härtill och till den av regeringen aviserade propositionen om djurskyddslagen avstyrker utskottet motionerna MJ503 (mp) yrkande 7 och MJ530 (mp) yrkande 13.

Jordbruksministern besvarade i juli 1999 en skriftlig fråga om koscher-och halal-slakt. Hon anförde därvid att regeringen i maj 1998 beslutade om ett tillägg i regleringsbrevet för Jordbruksverket beträffande s.k. religiös slakt. Verket fick därmed i uppdrag att årligen göra en utvärdering av olika s.k.

religiösa slaktmetoder i syfte att finna en metod som inte strider mot svenska bestämmelser om skydd av djur vid slakt, men som kan accepteras av de parter vars sedvänjor innebär tillämpning av skäktning, dvs. slakt utan att djuret är bedövat. Jordbruksverket skall i utvärderingen beakta nationell och internationell forskning på området.

Utvärderingen skall ske i samråd med bl.a. företrädare för olika religiösa grupper och Ombudsmannen mot etnisk diskriminering. Ett sådant samråd har skett under våren 1999. Vid mötet var även djurskyddsorganisationerna, Köttbranschens riksförbund och Livsmedelsverket representerade. Utvärderingen skall redovisas till regeringen i fortlöpande rapporter, vilka skall innehålla nämnda parter åsikter i frågan. Jordbruksverket förbereder för närvarande en sådan rapport till regeringen. De synpunkter angående skäktning som redovisas i motion MJ516 (mp) yrkandena 1–3 torde i huvudsak vara tillgodosedda med det anförda och avstyrks.

Förevisande av djur m.m.

I 17 § djurskyddslagen (1988:534) anges att djur inte får förevisas för allmänheten på ett sådant sätt att de utsätts för lidande. I prop. 1987/88:93 Djurskyddslag m.m. påpekar jordbruksministern att paragrafen innebär ett absolut förbud mot att utsätta djur för lidande i de sammanhang som anges i paragrafen. Med lidande avses liksom i 2 § såväl psykiskt som fysiskt lidande. Den kommunala nämnd som fullgör uppgifter inom miljö- och hälsoskyddsområdet utövar den lokala djurskyddstillsynen och skall därmed tillse att djurskyddslagen följs. Med hänvisning till det anförda föreslås ingen ytterligare åtgärd med anledning av motion MJ525 (m) i vilken det yrkas att djurskyddslagen bör ändras så att djur inte utsätts för onödigt lidande med hänvisning till konstnärlig frihet eller artistiska intressen.

Enligt 37 § djurskyddsförordningen (1988:539) får en zoologisk trädgård, djurpark eller liknande anläggning inte tas i bruk innan den har godkänts av Jordbruksverket. Motsvarande gäller också vid omflyttning av djuren och vid ny-, till- eller ombyggnad av någon betydelse. Jordbruksverket har utfärdat föreskrifter och allmänna råd om djurhållning i djurparker m.m. (LSFS 1991:22). I dessa ingår bl.a. bestämmelser om tillsyn, foder och vatten samt detaljerade måttföreskrifter för olika djurslag. Motion MJ529 (fp) yrkande 3 om behovet av att införa minimikrav för hållande av djur i djurparker torde vara tillgodosedd med det anförda och avstyrks. I övrigt kan nämnas att EG nyligen antagit ett direktiv om hållning av vilda djur i djurparker (rådets direktiv 1999/22/EG). Syftet med direktivet är att stärka djurparkernas roll i arbetet med att bevara den biologiska mångfalden.

Eldressyr

I svar på fråga 1996/97:248 om eldressyr hänvisade jordbruksministern till det pågående arbetet med översynen av djurskyddslagstiftningen och till att en proposition i ämnet planerades under våren 1997. Propositionen är emellertid fördröjd eftersom det finns behov av ytterligare underlag och klargöranden. Ett led i detta arbete är rapporten En förändrad djurskyddstillsyn

m.m. (rapport 1998:13) som Jordbruksverket redovisat på regeringens uppdrag. Rapporten har remissbehandlats och bereds för närvarande i Regeringskansliet. Regeringen har också i Ds 1995:63 med titeln Elhund behandlat frågan om eldressyr av hund. Enligt uppgift kommer frågan om eldressyr att tas upp i den proposition som regeringen planerar att lägga fram nästa år. Med hänvisning till det anförda föreslår utskottet ingen ytterligare åtgärd med anledning av motion MJ528 (v) i vilken yrkas att eldressyr av hundar bör förbjudas.

Vissa myndighetsfrågor m.m.

Tillsynsfrågor m.m.

I motion MJ519 (mp) yrkandena 1 och 2 anføres att djurskyddstillsynen även fortsättningsvis bör ligga kvar på kommunal nivå. Vidare anser motionärerna att det finns ett stort behov av råd och anvisningar för att ge vägledning till djurskyddsinspektörer och andra som utövar tillsyn enligt djurskyddslagen. Utskottet hänvisar till att regeringen i budgetpropositionen för år 2000 anför att den offentliga djurskyddstillsynen behöver ses över i syfte att åstadkomma en förbättrad djurskyddstillsyn. Tillsynsmyndigheternas ansvar och förutsättningar på de olika nivåerna måste i det sammanhanget förbättras och tydliggöras, liksom samarbetet mellan veterinärer och den lokala tillsynsmyndigheten. Som tidigare nämnts avser regeringen att återkomma till riksdagen under år 2000 med förslag till ett förbättrat djurskydd. I avvaktan på resultatet av det arbete som pågår inom Regeringskansliet avstyrker utskottet berörda delar av motionen. I sammanhanget kan även nämnas att Jordbruksverket har tillsatt en central tillsynsgrupp inom den nya djurskydds-enheten (se nedan). Syftet med tillsynsgruppen är bl.a. att kunna ge utökad stöd till länsstyrelser och kommuner i deras tillsynsarbete. I gruppen skall ingå representanter för bl.a. länsstyrelser, kommuner och polismyndigheter. Kontaktpersoner från bransch- och djurskyddsorganisationer kommer att adjungeras till tillsynsgruppen.

Jordbruksverket och Centrala försöksdjursnämnden är de centrala myndigheter som i dag ansvarar för djurskyddsfrågorna i landet. För att förstärka djurskyddsarbetet på Jordbruksverket har man genomfört en omorganisation. Verket har inrättat en särskild djurskydds-enhet som får det samlade ansvaret för tillämpningen av djurskyddslagen. Till den nya enheten förs olika kompetenser samman, t.ex. agronomer, veterinärer och ingenjörer. Enheten kommer därmed att i ökad utsträckning kunna ge vägledning och stöd till övriga tillsynsmyndigheter. Om en särskild djurskyddsmyndighet inrättas finns det risk för att den integrering som i dag sker på Jordbruksverket, då djurskyddsfrågor samordnas med beredningen av alla frågor med anknytning till djur, går förlorad. Utskottet avstyrker motion MJ506 (kd) yrkande 1 med krav på en ny samlad djurskyddsmyndighet, men utgår ifrån att den nya djurskydds-enheten på Jordbruksverket kontinuerligt utvärderas inom ramen för myndighetens ordinarie resultatutvecklingsarbete.

Frågan om djurskyddsorganisationernas besvärsmöte i djurskyddsfrågor behandlades av utskottet under riksmötet 1997/98 (JoU12). Utskottet konstate-

rade vid det tillfället att djurskyddsorganisationerna regelmässigt fungerar som remissorgan när det gäller djurskyddsfrågor och äger dessutom representation i Jordbruksverkets djurskyddsråd. Utskottet fann inte anledning att förorda mer långtgående ändringar i djurskyddsorganisationernas ställning med anledning av vad som anfördes i de aktuella motionerna. Utskottet vidhåller denna uppfattning och avstyrker motionerna MJ506 (kd) yrkande 4 och MJ530 (mp) yrkande 2 om klagorätt för djurskyddsorganisationer.

Gentekniknämnden har till uppgift att genom rådgivande verksamhet främja en etiskt försvarbar och säker användning av gentekniken så att djurs hälsa och miljön skyddas. Nämnden skall därvid beakta vikten av att ett gott forskningspolitiskt klimat upprätthålls (SFS 1994:902). Nämnden består av en ordförande, en vice ordförande och 14 andra ledamöter. Ordföranden och vice ordföranden skall enligt förordningen vara jurister och ha domarerfarenhet. Sju ledamöter skall vara riksdagsledamöter och en ledamot skall vara etiskt sakkunnig. Av övriga ledamöter utses två efter förslag från Skogs- och jordbrukets forskningsråd. En av dessa skall ha erfarenhet av djurskyddsfrågor. Regeringen har tillsatt en parlamentarisk kommitté som skall utreda frågor om biotekniken i samhället (dir. 1997:120). Utredningen har presenterat ett delbetänkande avseende Gentekniknämndens roll, dess uppgifter och sammansättning (SOU 1999:70). I betänkandet anförs bl.a. att det finns ett flertal grupper som har ett stort intresse av nämndens verksamhet. Förutom konsumenter, djurvänner och miljöorganisationer kan nämnas ett flertal organisationer för personer med olika sjukdomar, bl.a. Hjärtebarnsföreningen. Vidare har producenter i olika led ett lika stort intresse av verksamheten. En medverkan från intressenter bör medföra att många grupperingar som har ett intresse av gentekniken bereds plats i nämnden. En sådan medverkan medför dock att nämnden blir så stor, att den inte rimligen kan fungera på ett bra sätt. Kommittén konstaterar vidare att ingen av de myndigheter som handlägger genteknikfrågor har intresserepresentation i sin ledning. Enligt kommitténs mening saknas det skäl att göra ett undantag genom att tillåta sådan representation i Gentekniknämnden. Betänkandet bereds för närvarande inom Regeringskansliet. Med hänvisning till det arbete som pågår avstyrker utskottet de i motion MJ530 (mp) yrkande 5 framförda kraven på att djurskyddsorganisationerna bör vara representerade i Gentekniknämnden.

Utskottet finner inte heller anledning att tillstyrka kraven i motion MJ530 (mp) yrkande 16 om att djurskyddsorganisationerna bör få statliga bidrag för sitt internationella arbete.

Beträffande de förslag som framförs i motion MJ749 (c) yrkande 10 om att utveckla växtförädlarrätten och undersöka om det är motiverat med ett liknande system för djuravel vill utskottet anföra följande. I fråga om avel av djur finns bestämmelser i djurskyddslagen och djurskyddsförordningen som innebär att avel inte får medföra lidande för djuret. Enligt förordningen (1985:343) om kontroll av husdjur krävs tillstånd av SJV för seminverksamhet m.m. Särskilda bestämmelser finns för hingstar som används till avel. Frågor om växtförädlarrätt regleras i växtförädlarrättslagen (1997:306). Djurägarens rättigheter kan anses bestå främst i att han/hon i civilrättsliga former fritt disponerar över sina avelsdjur. Det är oklart om motionens förslag innebär att den ursprunglige djurägaren skulle ha en ekonomisk rätt till

samtliga avkommor i samtliga efterföljande generationer. Om en sådan rättighet införs uppstår bl.a. den komplikationen att även andra djurägare än de ursprungliga skulle kunna hävda en rätt till de exemplar som de själva framavlar genom att utnyttja både eget och andras avelsmaterial. Utskottet kan för sin del inte se hur dessa problem skulle kunna lösas på ett ändamålsenligt sätt genom lagstiftning. Utskottet avstyrker motionen.

Distriktsveterinärorganisationen

Frågan om konkurrensneutralitet mellan distriktsveterinärer och privatpraktiserande veterinärer som behandlas i motion N326 (m, kd) yrkande 38 togs även upp i ett frågesvar i riksdagen i december 1998. Jordbruksministern anförde därvid att distriktsveterinärorganisationen främst är avpassad för att tillgodose behovet av sjuk- och hälsovård hos djur inom animalieproduktionen och hos hästar som används inom jord- och skogsbruket. De statliga distriktsveterinärerna har emellertid en lång tradition av arbete även med sällskapsdjur och sporthästar. Enligt de föreskrifter som gäller är distriktsveterinärerna dessutom skyldiga att utöva djursjukvård för samtliga husdjur om djurskyddsskäl föreligger eller där annan veterinärvård inte kan anvisas. Att distriktsveterinärerna till viss del arbetar med sällskapsdjur och sporthästar är alltså inte någon ny situation. Att de statliga veterinärerna helt skulle avstå från att behandla sällskapsdjur på andra tider än under jourtid är orimligt mot bakgrund av skyldigheten att upprätthålla veterinär kompetens inklusive utrustning och mediciner för jourverksamheten. Avsikten med distriktsveterinärorganisationen är givetvis dock inte att konkurrera ut de privatpraktiserande veterinärerna och ytterst få distriktsveterinärer konkurrerar med mer avancerad praktik på sällskapsdjur.

Distriktsveterinärernas andel av sjukvården för sällskapsdjur beräknas för närvarande utgöra mindre än 10 % av hela marknaden och omfattningen bedöms ligga på samma nivå som tidigare. Omfattningen av distriktsveterinärernas förrättningar i fråga om sällskapsdjur skiljer sig emellertid mycket åt i olika delar av landet, från att utgöra en liten andel i ett djurtätt område som Sjöbo till att utgöra mer än 90 % av förrättningarna i ett djurglest område som Gällivare. Mot bakgrund av bl.a. detta ansåg jordbruksministern inte att det för närvarande fanns anledning att se över och utvärdera distriktsveterinärorganisationen. Utskottet har inga invändningar mot denna bedömning och avstyrker motionen.

Djurtransporter

Av regeringens skrivelse 1998/99:60 om verksamheten i europeiska unionen under år 1998 framgår att det brittiska ordförandeskapet arbetade mycket aktivt med djurskyddsfrågorna, bl.a. djurtransporter, under det första halvåret 1998. Detta utmynnade i ett beslut om mera detaljerade regler på området. Reglerna återfinns i rådets förordning (EG) nr 411/98 om tilläggsnormer avseende skydd av djur, vilka skall tillämpas på djurtransporter överskridande åtta timmar. I denna förordning finns utförliga tilläggsnormer bl.a. vad gäller strö, foder, åtkomlighet och ventilation. Reglerna skall tillämpas

fr.o.m. den 1 juli 1999. En rådsarbetsgrupp arbetar för närvarande med att förbättra skyddet för värphöns och en kommissionsarbetsgrupp påbörjade under våren 1999 sitt arbete med transport av djur till sjöss. I övrigt vill utskottet erinra om att kommissionen under år 1998 initierade ett projekt inom EU om kontroll av djurskyddet vid slaktdjurstransporter. Inom ramen för detta startade Jordbruksverket den 1 augusti 1998 ett landsomfattande transportprojekt som planeras avslutas under år 2000. Projektet syftar till att klarlägga hur djurskyddet för närvarande fungerar i samband med transporter av djur, t.ex. vid slakttransporter och export av djur, transport av ren från sommar- till vinterbete, djurtransporter till marknader och under båt- eller färjetransporter. Projektet skall också höja kompetensen när det gäller tillsynen av djurtransporter hos samtliga tillsynsmyndigheter och inom polisen.

Det är kommissionen som har förslagsrätten inom EU och ett ordförandeland har därmed begränsade möjligheter att driva speciella frågor. Utskottet utgår emellertid ifrån att Sverige fortsatt prioriterar att djurskyddet stärks inom EU och särskilt att djurtransporterna förbättras och att de möjligheter som ges att driva dessa frågor under Sveriges ordförandeskap utnyttjas väl. Sverige bör därutöver fortsätta att arbeta aktivt med dessa frågor i kommissions- och rådsarbetsgrupper. Med hänvisning till det anförda avstyrks motionerna U508 (mp) yrkande 18 och U509 (kd) yrkande 10 om att Sverige inom EU bör vara pådrivande i frågan om förstärkt djurskydd och förbättrade villkor för djuren under transporter. Även motionerna MJ529 yrkandena 1 och 2 och MJ774 yrkandena 13 och 14 (båda fp) avstyrks i den mån de inte tillgodosetts med det anförda. I motionerna anfördes att Sverige i första hand skall driva frågan om minimering av tiden för slakttransporter, men även skall verka för att subventioner vid transport och försäljning av djur både inom och utanför EU skall tas bort. I motion MJ506 (kd) yrkande 6 föreslås att den svenska regeringen bör arbeta för att EU skall kartlägga och dokumentera huruvida djurskyddet åsidosätts vid transporter av levande djur mellan EU:s olika medlemsländer. Även denna motion avstyrks med hänvisning till vad utskottet här anför.

Djurförsök

Enligt regeringens redovisning i budgetpropositionen (utg.omr. 23 s. 88) minskade försöksdjursanvändningen under år 1997 jämfört med år 1996 enligt EU:s och Europarådskonventionens definition av djurförsök med nära 7 % från 286 000 till 267 000 djur. Huvuddelen av de använda djuren (86 %) utgörs av möss och råttor. Försöksdjursanvändningen visar en klart nedåtgående trend under de senaste fyra åren. Minskningen beror framför allt på en minskad användning av råttor vid universitet, högskolor, landsting och inom läkemedelsindustrin.

Ett stort antal motioner berör frågan om användning av försöksdjur. Enligt motion Ub275 (kd) yrkande 1 bör Sverige följa Europarådskonventionen om skydd av ryggradsdjur som används för försöksändamål och annat ändamål. I konventionen anges att djurförsök endast bör förekomma i utbildningssammanhang om berörda elever kommer att arbeta med försöksdjur i sin yrkesutövning. I motion Ub484 (m) yrkande 3 föreslås att Centrala försöksdjurs-

nämnden bör ges i uppdrag att samordna arbetet med att informera universitet och högskolor om alternativa metoder till djurförsök i syfte att minska försöksdjursanvändningen. En översyn av användningen av försöksdjur på högskolenivå samt en utredning om möjligheterna att ersätta vissa försök med alternativa metoder efterfrågas i motion MJ515 (kd).

I motion Ub801 (mp) yrkande 63 krävs ett omedelbart stopp för alla onödiga djurförsök. Beträffande de djurförsöksetiska nämnderna anförs i yrkande 65 att de som deltagit vid godkännande av ett djurförsök också skall närvara vid minst ett av försökstillfällena, dessutom bör nämndens ledamöter genomgå en speciell utbildning i djurkunskap. I motion MJ530 (mp) yrkande 1 föreslås att allmäninflytandet bör stärkas i de försöksdjursetiska nämnderna, vidare föreslås i motionens yrkande 3 att kosmetikatester på djur bör förbjudas. I övrigt anser motionärerna att hållning av apor i djurförsök bör förbjudas samt att staten som konsument bör undvika djurtestade produkter (yrkandena 4 och 14).

Enligt motionerna MJ508 (kd) yrkande 5 och MJ530 (mp) yrkande 15 bör riksdagen hos regeringen begära förslag om en halvering av antalet djurförsök.

De frågor som tas upp i ovanstående motioner är i stor utsträckning behandlade av 1997 års utredning om alternativa metoder till djurförsök och försöksdjursanvändningens omfattning i framtiden, m.m., som lade fram sitt betänkande i juni 1998 (SOU 1998:75). Utredningen konstaterar bl.a. att det inom vissa forskningsområden finns många alternativa metoder till djurförsök samt att utvecklingen går fort framåt; detta gäller bl.a. säkerhets- och toxicitetstestning. Det är dock en omständlig och tidskrävande process innan alternativa metoder kan komma i praktisk tillämpning och ersätta djurförsök. En viss reglering av användningen av försöksdjur i undervisning föreslås. För att möjliggöra att den politiska målstyrningen blir effektiv när det gäller att begränsa försöksdjursanvändningen föreslås att regeringen kontinuerligt lämnar en skrivelse till riksdagen med upplysningar om djurförsöksfrågorna. Vidare föreslår utredningen att heltidstjänster skall inrättas vid de djurförsöksetiska nämnderna. Dessa tjänstemän skall bereda och föredra ärenden i de djurförsöksetiska nämnderna samt utöva tillsynen över försöksdjursverksamheten. De nya tjänsterna föreslås finansierade genom avgifter. Den nuvarande uppdelningen av djurförsöksfrågorna på två centrala myndigheter (CFN och SJV) är enligt utredningen inte adekvat och djurförsöksfrågorna bör därför samlas under den mest resursstarka myndigheten, dvs. SJV.

Regeringen anför i budgetpropositionen (prop. 1999/2000:1, utgiftsområde 23) att den nuvarande ansvarsfördelningen mellan Centrala försöksdjursnämnden och Jordbruksverket är ändamålsenlig. Samarbetet fungerar väl och det finns möjligheter att utveckla detta vidare i framtiden. Myndigheterna har redan nu tagit initiativ till ett fördjupat samarbete. Således anser regeringen att de skäl för en uppdelning av arbetsuppgifterna som redovisades i propositionen till ny djurskyddslag (prop. 1987/88:93) fortfarande äger giltighet. Enligt regeringens uppfattning bör den kunskap och erfarenhet som finns inom CFN tas till vara och uppdelningen mellan CFN och Jordbruksverkets ansvarsområden bibehålls därför. Regeringen föreslår också att CFN tillförs ytterligare resurser med en miljon kronor för att på central nivå bl.a. för-

stärka stödet till de djurförsöksetiska nämnderna. I likhet med utredningen anser regeringen att det är viktigt och positivt att ledamöterna i de djurförsöksetiska nämnderna regelbundet besöker djuravdelningar och försöksdjursinstitutioner. Någon särskild reglering av verksamheten bedöms dock inte som nödvändig. Regeringen avser att under år 2000 återkomma till riksdagen med förslag till hur tillsynen av försöksdjur och försöksdjursanläggningar bör vara ordnad.

Jordbruksverket och CFN har utarbetat en åtgärdsplan som kommer att utgöra ett betydelsefullt instrument för att stärka djurskyddet för försöksdjuren. Planen innebär bl.a. att myndigheterna kommer att utarbeta bindande föreskrifter om djurförsök till stöd för de djurförsöksetiska nämnderna vid den etiska bedömningen av djurförsök och för att ge de djur som används ett starkare skydd. Enligt åtgärdsplanen kommer även bindande föreskrifter om hållande och skötsel av försöksdjur och informationsmaterial att tas fram. Arbetsformerna i de djurförsöksetiska nämnderna skall utvecklas genom fortsatt utbildning med fördjupade diskussioner om djurskydd och etik. Vidare skall möjligheten undersökas att utarbeta ett centralt register över försök som prövats av de djurförsöksetiska nämnderna. I åtgärdsplanen påpekar myndigheterna även att fördjupade översyner bör göras i fråga om djurförsök förenade med lidande, förutsättningar för etisk prövning och användning av djur i undervisning.

Med hänvisning till vad som här anförts föreslår utskottet att ovanstående motioner lämnas utan riksdagens vidare åtgärd. Beträffande motion MJ530 (mp) yrkande 14 vill utskottet därutöver erinra om att enligt 1 kap. 22 § lagen (1992:1528) om offentlig upphandling får den upphandlande enheten ställa de krav som den anser vara viktiga. Dessa krav skall dock vara affärsmässigt avvägda i förhållande till det som upphandlas. Den upphandlande enheten skall i förfrågningsunderlaget eller i annonsen om upphandling ange vilka omständigheter som den tillmäter betydelse. I lagen nämns miljöpåverkan som ett exempel på omständighet som den upphandlande enheten får ta hänsyn till. Samtidigt bör uppmärksammas att de krav som ställs inte får utformas på ett sådant sätt att de innebär en uppenbar konkurrensbegränsning.

I motion Ub801 (mp) yrkande 64 föreslås att lagstiftningen bör ändras så att en myndighetsveterinär får ökad befogenhet att ingripa vid oförutsett lidande för djur i djurförsök. Enligt 2 § andra stycket djurskyddslagen (1988:534) skall djur som används för ändamål som avses i 19 § (dvs. djurförsök) inte anses vara utsatta för onödigt lidande eller sjukdom vid användningen om denna har godkänts av en djurförsöksetisk nämnd. I proposition 1989/90:118 anges bl.a. att kravet på att djur inte onödigtvis skall utsättas för lidande och sjukdom tillgodoses genom den etiska prövningen. Om djur utsätts för lidande annat än det som kommer av försöket som den djurförsöksetiska nämnden godkänt kan tillsynsmyndigheten ingripa. Utskottet utgår från att 2 § djurskyddslagen omfattas av den översyn som pågår i Regeringskansliet. Motionen påkallar för närvarande ingen ytterligare åtgärd.

Enligt kommissionens direktiv 97/18/EG av den 17 april 1997 har förbudet att på marknaden släppa ut kosmetiska produkter som utprovats på djur skjutits upp till den 30 juni år 2000. Kommissionen skall rådfråga Veten-

skapliga kommittén för kosmetologi innan den lämnar förslag till ändringar av detta. Enligt kommissionens rapport från den 25 januari 1999 om utveckling, validering och juridiskt godkännande av alternativa metoder till djurförsök inom kosmetikabranschen har en hel del vetenskapliga framgångar gjorts. Kommissionen skall nu bidra till och noggrant kontrollera utvecklingen och det juridiska godkännandet av alternativa metoder under kommande 18 månader för att fastställa om kraven enligt artikel 4 kan fastställas inom rimlig tid, dvs. om man kan få tillgång till alternativa metoder som validerats vetenskapligt före den 1 januari år 2000. Utskottet förutsätter att Sverige även fortsättningsvis kommer att vara pådrivande vad gäller frågan om förbud mot djurtestning av kosmetika och hygienprodukter. Motion MJ506 (kd) yrkande 5 om att Sverige inom EU bör verka för en sådan förbudslagstiftning bör i huvudsak vara tillgodosedd genom det anförda och avstyrks.

Pälsdjur

Antalet pälsdjursfarmer har halverats under 1990-talet och det fanns år 1997 ca 200 aktiva uppfödare av pälsdjur i Sverige. Av dessa är ca 190 minkfarmer och ca 10 rävfarmar. Utskottet har flera gånger tidigare behandlat frågan om pälsdjursuppfödningens förenlighet med djurskyddslagen, senast i betänkande 1997/98:JoU12. Därvid har utskottet bl.a. anført att riksdagen i djurskyddslagen uppställt krav på att såväl djur inom animalieproduktionen som pälsdjur skall hållas och skötas i en god djurmiljö och på ett sådant sätt att det främjar deras hälsa och ger dem möjlighet att bete sig naturligt. I förarbetena till lagen sägs bl.a. att avsikten med 4 § är att varje djurs särskilda biologiska beteende skall beaktas. Vad som anses utgöra djurs biologiska beteende får avgöras utifrån erfarenheter och vetenskapliga rön. Genom ökade forskningsinsatser kan det förutsättas att kunskaper om djurs beteende kommer att vidgas. I SJV:s föreskrifter (1993:129) finns vidare bestämmelser om bl.a. burstorlek, tillgång till lya och att pälsdjuren skall ges föremål som de kan sysselsätta sig med. Regeringen avser enligt budgetpropositionen för år 2000 att se över reglerna för burhållning av mink och återkomma med förslag till förbättringar under mandatperioden. Med det anförda föreslår utskottet att de i motionerna MJ504 (mp), MJ511 (v) yrkandena 1 och 2, MJ527 (m) yrkande 2 samt MJ530 (mp) yrkande 7 framförda kraven på en avveckling av burhållningen av pälsdjur avslås.

I november 1995 beslutade regeringen en ändring av djurskyddsförordningen (1988:539) vad avser rävhållning. Ändringen, som trädde i kraft den 1 januari 1996 innebär att rävar bara får hållas på sådant sätt att deras behov att vara tillsammans med andra rävar, röra sig, gräva och ägna sig åt annan sysselsättning kan tillgodoses. Jordbruksverket får meddela ytterligare föreskrifter om hur rävar skall hållas. Befintliga rävfarmar får enligt förordning 1995:1225 fortsätta sin verksamhet intill utgången av år 2000. De som avser föda upp rävar för pälsproduktion efter den 31 december 2000 måste hålla rävarna i en anläggning som uppfyller de krav som föreskrivs i 9 a § djurskyddsförordningen. Dessutom skall djuren hållas på ett sådant sätt att de skyddas mot sjukdom. Innan en anläggning får tas i bruk skall den prövas och godkännas från djurskydds- och djurhälsosynpunkt. De kunskaper som

erhålls i samband med ny teknikprovning kan eventuellt ligga till grund för framtida föreskrifter om rävållning. Syftet med motion MJ527 (m) yrkande 1 om rävållning i bur torde i huvudsak vara uppfyllt med det anförda och avstyrks.

Djurfoder

Inom EU är användningen av antimikrobiella fodertillsatser helt harmoniserad, och godkännande av sådana fodertillsatser sker enligt EU:s regelverk. I de svenska medlemskapsförhandlingarna erhöles övergångsbestämmelser enligt vilka Sverige t.o.m. den 31 december 1998 fick behålla den lagstiftning som vid anslutningen gällde för fodertillsatser (antibiotika, kemoterapeutika, koccidiostatika och tillväxtbefrämjande medel). EU förbjöd i december 1998 användning av fyra sorters antibiotika i djurfoder, vilket senare utökats till åtta. Beslutet innebar dock inte att Sverige fick förlänga sitt undantag. Regeringen beslutade då att utlösa den s.k. skyddsklausulen för att även fortsättningsvis kunna vidmakthålla sitt totalförbud. Kommissionen har nu att ta ställning till Sveriges användande av skyddsklausulen. Enligt de regler som finns har man då två valmöjligheter. Om man instämmer med den vetenskapliga dokumentation som Sverige åberopat leder det till att all användning av antibiotika i djurfoder inom hela EU förbjuds. Alternativt kan man besluta att Sverige måste anpassa sig till de regler som gäller och avskaffa sitt ensidiga förbud. Sverige arbetar även med att finna en politisk lösning på frågan. En sådan skulle kunna innebära att ministerrådet uttalar att Sverige bör få behålla sitt förbud i avvaktan på att kommissionen utreder frågan ytterligare med sikte på ett totalförbud även inom unionen.

Utskottet har tidigare framhållit att den svenska foderlagstiftningens förbud mot inblandning av bl.a. antibiotika är ett resultat av en bred debatt. Det är angeläget att frågan sätts in i ett större perspektiv rörande antibiotikans roll inom animalieproduktionen och dess långsiktiga ekologiska effekter. Utskottet förutsätter att regeringen även fortsättningsvis är pådrivande när det gäller möjligheterna att både skärpa kraven inom EU och att behålla det svenska totalförbudet. Med det anförda kan syftet med de i motionerna MJ514 (s), MJ749 (c) yrkande 12, MJ774 (fp) yrkande 10 och MJ781 (c) yrkande 7 framställda kraven gällande antibiotika i foder anses vara tillgodosedda.

Såväl Statens veterinärmedicinska anstalt som Apoteksbolaget AB för statistik över den svenska försäljningen av antibiotika till djur. Utskottet utgår ifrån att regeringen och berörda myndigheter analyserar denna statistik och vid behov vidtar åtgärder. Ingen ytterligare åtgärd föreslås med anledning av motion MJ781 (c) yrkande 8 i vilken yrkas att statistik bör tas fram över antibiotikaanvändningen.

Utskottet avstyrkte i betänkande 1997/98:JoU9 ett antal motioner om förbud mot zinkoxid i djurfoder. Ställningstagandet motiverades med att riksdagen i foderlagen (1985:295) delegerat beslutanderätten till regeringen och Jordbruksverket såvitt avser tillsatser i foder. Utskottet vidhåller denna uppfattning och avstyrker motion MJ503 (mp) yrkande 3. Det kan tilläggas att foder med mer än 250 mg zink per kilo helfoder skall klassas som läkemedel

Motioner från allmänna motionstiden 1999

Utskottet redovisar här sina ställningstaganden till ett antal nytillkomna motioner som utgör en direkt upprepning av motioner från föregående riksmöte eller har nära anknytning till de motioner som har behandlats i föregående avsnitt.

Översyn av djurskyddslagen och vissa organisatoriska frågor m.m.

Utskottet har tidigare hänvisat till att regeringen under år 2000 avser att framlägga en proposition med förslag till förbättrat djurskydd. Utskottet föreslår ingen ytterligare åtgärd med anledning av de motioner som förordar utvärdering eller skärpning av djurskyddslagen m.m., nämligen motionerna MJ509 (m), MJ526 (fp), MJ527 (fp), MJ538 (s) och MJ545 (c).

I motion MJ524 (m) föreslås, som komplettering till tidigare motioner från (m), att det inrättas en möjlighet att utse en god man för djurägare med uppgift att ge socialt stöd och att hjälpa djurägaren i kontakterna med myndigheterna när fråga uppkommer om tvångsomhändertagande av djur m.m. Motionärerna anför att förlusterna för den enskilde i samband med sådana ingripanden ofta blir förödande, och nya rapporter från olika håll i landet vittnar om att ingripanden skett på godtycklig grund.

Utskottet delar motionärernas synpunkter såtillvida att ett beslut om förbud att ha hand om djur och om omhändertagande av djur utgör ett stort ingrepp i den personliga integriteten. Ofta får ingripandet långtgående konsekvenser för den enskildes försörjningsmöjligheter m.m. I anslutning till motionärernas påstående om omotiverade ingripanden vill utskottet emellertid också framhålla att det i den allmänna debatten uppmärksammats fall av vanvård där samhället inte reagerat tillräckligt snabbt och resolut, ett förhållande som påtalats i flera av de motioner som behandlas i detta betänkande. Det bör tilläggas att utskottet vid riksmötet 1992/93 behandlade en proposition om vissa skärpningar i de berörda bestämmelserna i djurskyddslagen och då ägnade stor uppmärksamhet åt den svåra avvägningen mellan djurskyddsintresset och djurhållarens intressen (1992/93:JoU1). De uttalanden som utskottet då gjorde är alltjämt giltiga. Enligt utskottets mening framgår det av både lagtext och förarbeten att tvångs-ingripanden bör komma i fråga endast när djurhållaren på ett allvarligt sätt brustit i sina skyldigheter. Om tillsynsmyndigheterna iakttar dessa grundläggande principer borde risken för sådana påstått felaktiga eller diskutabla ingripanden som anges i motionen vara obetydlig. Utskottet utgår dock från att regeringen i sin översyn av djurskyddslagen också undersöker behovet av ändringar eller kompletteringar av 29–35 §§ denna lag.

När det gäller de sociala aspekterna i ärenden av detta slag anser utskottet det viktigt att tillsynsmyndigheterna agerar på ett så tidigt stadium som möjligt och vid behov också samarbetar med t.ex. de sociala myndigheterna. Enligt utskottets mening bör också de organisationer som näringen tillhanda-

håller kunna spela en viktig roll när det gäller att förebygga eller avhjälpa missförhållanden i djurhållningen. Dessa frågor berörs också i viss mån i motionerna MJ520 (v) och MJ544 (mp), som utskottet behandlar nedan. Utskottet är för närvarande inte berett att förorda den institutionella lösning som föreslås i motion MJ524 (m) men utesluter inte att det kan finnas anledning till fortsatta överväganden i frågan när den av regeringen aviserade propositionen framlagts. Den utfrågning som utskottet anordnar senare i höst kan också förväntas ge ytterligare underlag för bedömningen.

Enligt motion MJ521 (v) är djurskyddslagen uppenbarligen otillräcklig för att djur skall få sina grundläggande behov tillgodosedda, och djurs grundläggande rättigheter kränks systematiskt. De grundläggande bestämmelserna behöver utvärderas för att se om lagen tillgodoser dessa behov och rättigheter, och regeringen bör framlägga förslag till förbättringar med detta syfte (yrkandena 1 och 2). Enligt yrkande 3 i motionen bör djurskydds- och djurrättsorganisationers talerätt i djurskyddsfrågor utredas.

Utskottet går i detta sammanhang inte närmare in på den principiella diskussion som förs i motionen angående djurens rättigheter och etiska jämlikhet med människan. Frågan huruvida de åsyftade bestämmelserna i djurskyddslagen skall ses som ett utflöde av vissa grundläggande och naturgivna rättigheter för djuren är till sin karaktär mer filosofisk än rättslig. Det väsentliga är enligt utskottets mening att djurskyddslagen utformas så att den i största möjliga utsträckning skyddar djuren mot vanvård och annan olämplig behandling och tillgodoser djurens grundläggande behov utifrån en etologisk bedömning. I avvaktan på de förslag om förbättringar för djurskyddet som regeringen aviserat gör utskottet nu inga ytterligare uttalanden med anledning av yrkandena 1 och 2 i motionen. Yrkande 3 avstyrks med hänvisning till vad som anförts i ett föregående avsnitt om talerätten.

Motion MJ503 (mp) om ändring av 5 § djurskyddförordningen avstyrks på den grunden att bifall till motionen förutsätter att vissa bestämmelser i djurskyddslagen upphävs.

När det gäller vissa tillsyns- och organisationsfrågor hänvisar utskottet till vad som tidigare anförts under rubriken Tillsynsfrågor m.m. Utskottet avstyrker därmed motion MJ535 (s) om inrättande av en särskild djurskyddsmyndighet.

Enligt motion MJ520 (v) bör kommunerna ges möjlighet att samverka för att anställa heltidsanställda djurskyddsinspektörer, vilket skulle utgöra en förbättring för djurskyddet. I motion MJ544 (mp) förordas i en utförlig motivering att ansvaret för djurskyddstillsynen får ligga kvar hos kommunerna.

Utskottet anser att dessa båda motioner innehåller många synpunkter som är värda att beaktas i det fortsatta arbetet angående den offentliga djurskyddstillsynen. Vid den offentliga utfrågning som utskottet anordnar i slutet av november kommer ytterligare underlag att presenteras för fortsatta överväganden i frågan. Med hänvisning härtill och i avvaktan på den översyn som regeringen nämnt i budgetpropositionen föreslår utskottet att motionerna nu lämnas utan vidare åtgärd.

I några motioner upprepas tidigare framförda yrkanden om skärpning av transportbestämmelserna för slaktdjur inom EU och liknande frågor. Dessa är MJ222 (c) yrkande 10, MJ252 (fp) yrkandena 7 och 8 och U513 (mp)

yrkande 16. Som framgår av utskottets uttalanden under rubriken Djurtransporter råder inga delade meningar om att Sverige bör prioritera dessa frågor i EU-arbetet. Motionerna påkallar ingen ytterligare åtgärd från riksdagens sida.

Utskottet avstyrker även motionerna MJ222 (c) yrkande 11 och MJ541 (s) om förbud mot antibiotika i djurfoder m.m. med hänvisning till sina uttalanden i det föregående. Som framgår av redovisningen driver Sverige en handlingslinje i dessa frågor som är ägnad att tillgodose motionärernas synpunkter.

Nyttillkomna motioner om konkurrensförhållanden inom distriktsveterinärorganisationen m.m. avstyrks med hänvisning till utskottets ställningstaganden i det föregående. Det gäller motionerna MJ528 (kd), MJ531 (m) yrkande 1 och N273 (m, kd, fp) yrkande 23.

Vissa djurhållningsfrågor m.m.

I motionerna MJ257 (kd) yrkande 12, MJ504 (mp), MJ506 (mp) och MJ537 (m) upprepas tidigare yrkanden om båspallmått för kor, förbud mot eldres-syr av hund, utevistelse för grisar m.m. och dispens för s.k. kodressörer. Utskottet avstyrker motionerna med hänvisning till de ställningstaganden som gjorts i det föregående.

Enligt motion MJ501 (mp) förekommer det att hästar får s.k. triangelmärkning för vissa ändamål som sammanhänger med försäkringsvillkoren. Märkningen utförs antingen som brännmärkning eller genom frysning med flytande kväve. Enligt 2 § djurskyddslagen borde det vara självklart att den mer smärtsamma metoden, brännmärkning, förbjuds.

Utskottet erinrar om att operativa ingrepp på djur enligt 10 § djurskyddslagen i princip är förbjudna i andra fall än när det är befogat av veterinärmedicinska skäl. En annan grundregel, som uttrycks i 11 § djurskyddslagen, är att operativa ingrepp skall utföras av veterinär. Regeringen och Jordbruksverket har av riksdagen bemyndigats att meddela föreskrifter om undantag från dessa bestämmelser. I Jordbruksverkets föreskrifter SJVFS 1995:11 anges att identitetsmärkning av häst får ske genom frysning. Märkning får endast utföras av person som fått särskild utbildning för ändamålet. Brännmärkning är inte tillåten oavsett om det sker för identitetsmärkning eller för något annat liknande ändamål. Det förbud som efterlyses i motionen finns således redan. Enligt uppgift kommer Jordbruksverket inom kort att skicka ut ett förtydligande meddelande angående de bestämmelser som gäller på området.

Motion MJ510 (mp) yrkande 2 om burhållning av mink avstyrks med hänvisning till utskottets överväganden i det föregående under rubriken Pälsdjur. När det gäller yrkande 2 i motionen erinrar utskottet om att regeringen och Jordbruksverket av riksdagen erhållit alla de bemyndiganden som behövs för att meddela föreskrifter för hållande av chinchilla som pälsdjur, om detta skulle visa sig nödvändigt. Utskottet utgår från att Jordbruksverket följer utvecklingen på detta område och avstyrker yrkande 2 i motionen.

Utskottet har inhämtat uppgifter som ger stöd för påståendet i motion MJ507 (mp) att ett antal hästar som importerats från Irland varit smittade

med salmonella. Frågan tillhör närmast Jordbruksverkets och SVA:s (Sveriges veterinärmedicinska anstalt) ansvarsområde. Enligt Jordbruksverkets detaljföreskrifter (1996:113) krävs bl.a. krav på hälsointyg för import av hästar. Vidare har SVA i sitt månadsbrev den 26 mars 1999 manat till skärpt uppmärksamhet när det gäller salmonella hos hästar från Irland. Utskottet förutsätter att de ansvariga myndigheterna uppmärksammar problemet och föreslår därmed ingen ytterligare åtgärd med anledning av motionen. De åtgärder som kan bli nödvändiga kan vidtas utan riksdagens medverkan.

Djurförsök

Utskottet har i det föregående utförligt redovisat vissa uppgifter ur årets budgetproposition angående djurförsöksverksamheten och regeringens syn på arbetet i de djurförsöksetiska nämnderna. Utskottet avstyrker motionerna MJ502 (mp) om etologisk kompetens i de etiska nämnderna, MJ513 (kd) yrkande 6 om halvering av antalet djurförsök, MJ525 (m) om sammansättningen av de etiska nämnderna och MJ546 (kd) yrkande 1 om att Sverige skall följa Europarådskonventionen om skydd av försöksdjur.

Utskottet uppfattar motion MJ546 (kd) yrkande 4 som ett allmänt önskemål om en öppen och livlig etisk diskussion m.m. angående användningen av försöksdjur. Utskottet har givetvis inget att invända mot detta önskemål men anser inte att det finns underlag för något preciserat ställningstagande angående eventuella offentligt rättsliga åtgärder på detta område.

Hemställan

Utskottet hemställer

1. beträffande *utvärdering av djurskyddslagen*
att riksdagen avslår motionerna 1998/99: MJ506 yrkandena 2 och 3, 1998/99: MJ510, 1998/99: MJ519 yrkande 3, 1998/99: MJ521, 1998/99: MJ530 yrkande 6, 1999/2000: MJ509, 1999/2000: MJ521 yrkandena 1 och 2, 1999/2000: MJ526, 1999/2000: MJ527 och 1999/2000: MJ538,
res. 1 (v)
2. beträffande *god man för djurägare*
att riksdagen avslår motion 1999/2000: MJ524,
res. 2 (m, kd, c, fp)
3. beträffande *5 § djurskyddsförordningen*
att riksdagen avslår motion 1999/2000: MJ503,
4. beträffande *måttbestämmelser för båspallar*
att riksdagen avslår motionerna 1998/99: MJ219 yrkande 7, 1998/99: MJ224 yrkande 18 och 1999/2000: MJ257 yrkande 12,
res. 3 (m, kd, c)
5. beträffande *skydd för omhändertagna djurs avkomma*
att riksdagen avslår motion 1998/99: MJ501,
6. beträffande *dispenser från kravet på betesgång*
att riksdagen avslår motion 1998/99: MJ502 yrkandena 1 och 3,
7. beträffande *möjlighet till rörelse för vissa mjölkkor*
att riksdagen avslår motion 1998/99: MJ502 yrkande 2,

8. beträffande *hållande av grisar och export av grisar m.m.*
att riksdagen avslår motionerna 1998/99: MJ503 yrkandena 1, 2, 5 och 8, 1998/99: MJ530 yrkande 10 och 1999/2000: MJ506 yrkande 2,

9. beträffande *utevistelse för alla djur, inklusive grisar*
att riksdagen avslår motionerna 1998/99: MJ503 yrkande 4, 1998/99: MJ530 yrkande 12 och 1999/2000: MJ506 yrkande 1,
res. 4 (mp)

10. beträffande *värphöns*
att riksdagen avslår motion 1998/99: MJ530 yrkande 9,

11. beträffande *triangelmärkning av hästar*
att riksdagen avslår motion 1999/2000: MJ501,

12. beträffande *salmonellakontroll av hästar från Irland*
att riksdagen avslår motion 1999/2000: MJ507,

13. beträffande *gårdsslakterier*
att riksdagen avslår motionerna 1998/99: MJ503 yrkande 6 och 1998/99: MJ530 yrkande 11,

14. beträffande *kodressörer*
att riksdagen avslår motionerna 1998/99: MJ507 och 1999/2000: MJ537,

15. beträffande *slakt*
att riksdagen avslår motionerna 1998/99: MJ503 yrkande 7 och 1998/99: MJ530 yrkande 13,

16. beträffande *skäktning*
att riksdagen avslår motion 1998/99: MJ516,

17. beträffande *förevisning av djur för allmänheten*
att riksdagen avslår motion 1998/99: MJ525,

18. beträffande *djurhållning i djurparker*
att riksdagen avslår motion 1998/99: MJ529 yrkande 3,

19. beträffande *eldressyr av hundar*
att riksdagen avslår motionerna 1998/99: MJ528 och 1999/2000: MJ504,

res. 5 (v, mp)

20. beträffande *djurskyddstillsyn m.m.*
att riksdagen avslår motionerna 1998/99: MJ519 yrkandena 1 och 2, 1999/2000: MJ520, 1999/2000: MJ544 och 1999/2000: MJ545,

21. beträffande *en samlad djurskyddsmyndighet*
att riksdagen avslår motionerna 1998/99: MJ506 yrkande 1 och 1999/2000: MJ535,

22. beträffande *djurskyddsorganisationernas besvärsmätt*
att riksdagen avslår motionerna 1998/99: MJ506 yrkande 4, 1998/99: MJ530 yrkande 2 och 1999/2000: MJ521 yrkande 3,

res. 6 (v, kd, mp)

23. beträffande *Gentekniknämndens sammansättning*
att riksdagen avslår motion 1998/99: MJ530 yrkande 5,

24. beträffande *statliga bidrag till djurskyddsorganisationer*
att riksdagen avslår motion 1998/99: MJ530 yrkande 16,

25. beträffande *vissa rättigheter i samband med djuravel*
att riksdagen avslår motion 1998/99: MJ749 yrkande 10,

26. beträffande *distriktsveterinärorganisationen*
att riksdagen avslår motionerna 1998/99:N326 yrkande 38,
1999/2000:N273 yrkande 23, 1999/2000:MJ528 och 1999/2000:531
yrkande 1,

res. 7 (m, kd, fp)

27. beträffande *djurskyddsarbetet inom EU*
att riksdagen avslår motion 1998/99:U509 yrkande 10,

28. beträffande *djurtransporter*
att riksdagen avslår motionerna 1998/99:MJ529 yrkandena 1 och 2,
1998/99:MJ774 yrkandena 13 och 14, 1998/99:MJ506 yrkande 6,
1998/99:U508 yrkande 18, 1999/2000:MJ222 yrkande 10, 1999/2000:
MJ252 yrkandena 7 och 8 och 1999/2000:U513 yrkande 16,

res. 8 (c, fp, mp)

29. beträffande *användning av djurförsök i utbildningssammanhang*
att riksdagen avslår motionerna 1998/99:Ub275 yrkande 1, 1998/99:
Ub484 yrkande 3, 1998/99:MJ515 och 1999/2000:M546 yrkande 1,

res. 9 (kd)

30. beträffande *förbud mot apor som försöksdjur*
att riksdagen avslår motion 1998/99:MJ530 yrkande 4,

res. 10 (mp)

31. beträffande *onödiga djurförsök m.m.*
att riksdagen avslår motionerna 1998/99:Ub801 yrkande 63, 1998/99:
MJ506 yrkande 5 och 1998/99:MJ530 yrkande 3,

res. 11 (kd, mp)

32. beträffande *de djurförsöksetiska nämnderna*
att riksdagen avslår motionerna 1998/99:Ub801 yrkande 65,
1998/99:MJ530 yrkande 1, 1999/2000:MJ502 och 1999/2000:MJ525,

res. 12 (mp)

33. beträffande *halvering av antalet djurförsök*
att riksdagen avslår motionerna 1998/99:MJ508 yrkande 5, 1998/99:
MJ530 yrkande 15 och 1999/2000:MJ513 yrkande 6,

34. beträffande *offentlig debatt om djurförsök*
att riksdagen avslår motion 1999/2000:MJ546 yrkande 4,

35. beträffande *djurtestade produkter*
att riksdagen avslår motion 1998/99:MJ530 yrkande 14,

36. beträffande *ingripande vid oförutsett lidande för djur i djurför-
sök*

att riksdagen avslår motion 1998/99:Ub801 yrkande 64,

res. 13 (mp)

37. beträffande *pälsdjur*
att riksdagen avslår motionerna 1998/99:MJ504, 1998/99:MJ511,
1998/99:MJ527, 1998/99:MJ530 yrkande 7 och 1999/2000:MJ510,

38. beträffande *zinkoxid i djurfoder*
att riksdagen avslår motion 1998/99:MJ503 yrkande 3,

39. beträffande *antibiotika i djurfoder*
att riksdagen avslår motionerna 1998/99: MJ514, 1998/99: MJ749 yrkande 12, 1998/99: MJ774 yrkande 10, 1998/99: MJ781 yrkande 7, 1999/2000: MJ222 yrkande 11 och 1999/2000: MJ541,
40. beträffande *statistik över antibiotikaanvändningen*
att riksdagen avslår motion 1998/99: MJ781 yrkande 8.

Stockholm den 19 oktober 1999

På miljö- och jordbruksutskottets vägnar

Dan Ericsson

I beslutet har deltagit: Dan Ericsson (kd), Göte Jonsson (m), Inge Carlsson (s), Kaj Larsson (s), Maggi Mikaelsson (v), Ingvar Eriksson (m), Alf Eriksson (s), Carl G Nilsson (m), Ann-Kristine Johansson (s), Kjell-Erik Karlsson (v), Caroline Hagström (kd), Catharina Elmsäter-Svärd (m), Gudrun Lindvall (mp), Eskil Erlandsson (c), Harald Nordlund (fp), Michael Hagberg (s) och Carina Ohlsson (s).

Reservationer

1. Utvärdering av djurskyddslagen (mom. 1)

Maggi Mikaelsson och Kjell-Erik Karlsson (båda v) anför:

Som framgår av motioner från bl.a. Vänsterpartiet och Miljöpartiet har den reformerade djurskyddslagen nu funnits i tio år utan att de grundläggande skydds- och hänsynsreglerna för djuren fått tillräcklig genomslagskraft. Stora brister har konstaterats i fråga om tillsynen. I åtskilliga fall under senare tid har vanvård av djur förekommit utan att samhället förmått sätta in tillräckligt snabba och resoluta åtgärder. Det finns i och för sig bestämmelser i djurskyddslagen som ger uttryck för en hög ambitionsnivå, men dessa bestämmelser tillämpas inte alltid i praktiken.

Ett av många exempel är 4 § djurskyddslagen, som föreskriver att bl.a. djur i animalieproduktionen skall hållas och skötas i en god djurmiljö och på ett sådant sätt att det främjar deras hälsa och ger dem möjlighet att bete sig naturligt. Exempelen på att denna paragraf inte uppfylls är flera. Två exempel är burhållningen av pälsdjur och höns. Burhållning av pälsdjur sker i dag trots att det sätt som djuren hålls på inte ger djuren rätt till det som stadgas i djurskyddslagen. Det är inte bara djurrätsorganisationerna som riktar kritik mot burhållningen av pälsdjur. Veterinärförbundet slog i sin stora pälsdjursutredning 1990 och i uppföljningen 1996 fast att det till exempel fortfarande inte var klart om minkarna behövde vatten att vistas i. De pekade också på att det finns problem med stereotypa beteenden i burarna och att minkarna

blivit utsatta för en mycket osund avel. Trots detta fortsätter burhållningen av pälsdjur. Även höns hålls fortfarande i bur, och de nya reglerna med större burar som skall ge möjlighet till att sprätta och sitta på en pinne är i grunden en skrivbordsprodukt som inte utgår från de verkliga behov som en höna har av att kunna röra sig mer fritt, söka föda eller att känna trygghet genom att sitta en bit över marken där de är skyddade från rovdjur. Djurskyddslagen är uppenbarligen otillräcklig för att djur skall få sina grundläggande behov tillgodosedda, och djurs grundläggande rättigheter kränks systematiskt.

I likhet med vad som anförs i motion 1999/2000:MJ521 (v) anser vi att djurskyddslagen måste utvärderas och skärpas och att djurens intressen måste avspeglas på ett tydligare sätt i lagstiftningen. En lagstiftning om djurs villkor måste tillerkänna djur grundläggande rättigheter, inte bara slippa lida utan även att utifrån sina speciella förutsättningar få leva ett naturligt liv och att utvecklas utifrån sin arts inneboende möjligheter. Djurens grundläggande rättigheter måste därför vara utgångspunkten när vi formulerar en lagstiftning om djurs villkor. Detta bör riksdagen, med anledning av motion 1999/2000:MJ521 (v) yrkandena 1 och 2, som sin mening ge regeringen till känna. Övriga motioner avstyrks i den mån de ej tillgodoses genom detta ställningstagande.

Vi anser att utskottets hemställan under 1 bort ha följande lydelse:

1. beträffande *utvärdering av djurskyddslagen*

att riksdagen med anledning av motion 1999/2000:MJ521 yrkandena 1 och 2 och med avslag på motionerna 1998/99:MJ506 yrkandena 2 och 3, 1998/99:MJ510, 1998/99:MJ519 yrkande 3, 1998/99:MJ521, 1998/99:MJ530 yrkande 6, 1999/2000:MJ509, 1999/2000:MJ526, 1999/2000:MJ527 och 1999/2000:MJ538 som sin mening ger regeringen till känna vad ovan anförts,

2. God man för djurägare (mom. 2)

Dan Ericsson (kd), Göte Jonsson (m), Ingvar Eriksson (m), Carl G Nilsson (m), Caroline Hagström (kd), Catharina Elmsäter-Svärd (m), Eskil Erlandsson (c) och Harald Nordlund (fp) anför:

Som framgår av motionerna 1998/99:MJ510 (m) och 1999/2000:MJ524 (m) är det viktigt att djurskyddslagens bestämmelser om tvångsingripanden mot djurhållare tillämpas på ett enhetligt sätt och framför allt så att djurhållarna inte utsätts för godtyckliga ingrepp. Ett beslut om omhändertagande av djur är en mycket allvarlig inskränkning i den privata rättssfären och får ofta förödande konsekvenser för djurhållarens försörjningsmöjligheter. I några fall har det förekommit högst diskutabla ingripanden som lett till tvångsslakt av hela djurbesättningen eller delar av en djurbesättning. Många gånger finns det vissa sociala problem i bakgrunden. För att undvika låsningar och missförstånd mellan djurägaren och myndigheterna borde man kunna pröva möjligheten att i vissa lägen anlita någon neutral utomstående person, t.ex. någon form av god man, för att underlätta konstruktiva lösningar när det gäller ett aktuellt djurskyddsproblem. Riksdagen bör med anledning av motion 1999/2000:MJ524 (m) begära att regeringen utreder möjligheten att

utse en företrädare för djurhållaren i vissa djurskyddsärenden, med utgångspunkt i de synpunkter som anförs i motionen.

Vi anser att utskottets hemställan under 2 bort ha följande lydelse:

2. *beträffande god man för djurägare*
att riksdagen med anledning av motion 1999/2000:MJ524 som sin mening ger regeringen till känna vad ovan anförts,

3. Måttbestämmelser för båspallar (mom. 4)

Dan Ericsson (kd), Göte Jonsson (m), Ingvar Eriksson (m), Carl G Nilsson (m), Caroline Hagström (kd), Catharina Elmsäter-Svärd (m) och Eskil Erlandsson (c) anför:

Den lagstiftning som trädde i kraft den 1 januari 1999 och som innebär krav på vissa bestämda båspallsmått för kor har redan lett till att många lantbrukare med god djuromsorg har lämnat näringen, eftersom reglerna förutsätter stora och dyrbara ombyggnader. Det finns ingen anledning att slå ut arbetstillfällen på detta sätt. Vi ansluter oss till kraven i Kristdemokraternas och Centerns motioner i detta avseende. Det bör införas en generell dispensmöjlighet som innebär att lantbrukare med dokumenterat god djuromsorg får fortsätta sin verksamhet även om det fattas någon eller några centimeter för att uppnå föreskrivna båspallsmått. Detta bör riksdagen, med anledning av motionerna 1998/99:MJ219 (c) yrkande 7, 1998/99:MJ224 (kd) yrkande 18 och 1999/2000:MJ257 (kd) yrkande 12, som sin mening ge regeringen till känna.

Vi anser att utskottets hemställan under 4 bort ha följande lydelse:

4. *beträffande måttbestämmelser för båspallar*
att riksdagen med anledning av motionerna 1998/99:MJ219 yrkande 7, 1998/99:MJ224 yrkande 18 och 1999/2000:MJ257 yrkande 12 som sin mening ger regeringen till känna vad ovan anförts,

4. Utevistelse för alla djur, inklusive grisar (mom. 9)

Gudrun Lindvall (mp) anför:

I motion 1998/99:MJ503 och ytterligare några motioner från Miljöpartiet de gröna beskrivs utförligt olika missförhållanden som råder i slaktsvinsproduktionen och inom djurhållningen i allmänhet. Om vi i Sverige menar allvar med att den svenska djurhållningen är bättre än i andra länder måste åtskilliga förändringar komma till stånd.

Som anförs i motionerna från Miljöpartiet de gröna bör djurskyddslagen utökas med en paragraf som ger alla djur rätt till utevistelse i enlighet med djurens grundläggande behov. Ett belysande exempel på olämplig djurhållningen är när grisar går inomhus på betonggolv. Utevistelse med mark under klövarna, jord att böka i och möjlighet till rörelse är något som borde vara självklart för alla grisar. Grisarna skall ut i friska luften! Detta bör riksdagen, med anledning av mp-motionerna 1998/99:MJ503 yrkande 4, 1998/99:

MJ530 yrkande 12 och 1999/2000: MJ506 yrkande 1, som sin mening ger regeringen till känna.

1999/2000: MJU4

Jag anser att utskottets hemställan under 9 bort ha följande lydelse:

9. beträffande *utevistelse för alla djur, inklusive grisar*
att riksdagen med anledning av motionerna 1998/99: MJ503 yrkande 4, 1998/99: MJ530 yrkande 12 och 1999/2000: MJ506 yrkande 1 som sin mening ger regeringen till känna vad ovan anförts,

5. Eldressyr av hundar (mom. 19)

Maggi Mikaelsson (v), Kjell-Erik Karlsson (v) och Gudrun Lindvall (mp) anför:

Enligt den europeiska konventionen om skydd av sällskapsdjur, som Sverige tillträtt, får ingen orsaka sällskapsdjur onödigt smärta, lidande eller ångest. Inget sällskapsdjur får heller tränas på ett sätt som är skadligt för dess hälsa och välbefinnande genom att det t.ex. används artificiella hjälpmedel som förorsakar skada eller onödigt smärta, lidande eller ångest. En dressyrmotod som i dag används på hundar är eldressyr som innebär att hunden får elektriska stötar genom ett radiostyrt halsband, något som orsakar inte bara stor smärta utan i många fall också ångest. Denna metod är självfallet inte acceptabel i ett land som Sverige, och den strider också mot både portalparagrafen 2 § djurskyddslagen och den angivna konventionen. Den representerar ett oacceptabelt synsätt där hårdhet och brutalitet ersatt empati, kunnande och förmåga i en tid där även dressyr av djur skall ske snabbt. 1995 kom utredningen Elhund (Ds 1995:63), men sedan har inget skett. Vi anser att eldressyr av hund måste förbjudas och att regeringen måste agera i frågan. Detta bör riksdagen, med anledning av motionerna 1998/99: MJ528 (v) och 1999/2000: MJ504 (mp), som sin mening ge regeringen till känna.

Vi anser att utskottets hemställan under 19 bort ha följande lydelse:

19. beträffande *eldressyr av hundar*
att riksdagen med anledning av motionerna 1998/99: MJ528 och 1999/2000: MJ504 som sin mening ger regeringen till känna vad ovan anförts,

6. Djurskyddsorganisationernas besvärsmätt (mom. 22)

Dan Ericsson (kd), Maggi Mikaelsson (v), Kjell-Erik Karlsson (v), Caroline Hagström (kd) och Gudrun Lindvall (mp) anför:

Ett genomgående drag i djurskyddslagen är att djuren skall behandlas som individer. Det självklara faktum att djuren inte kan föra sin egen talan eller att det inte finns någon part som står på djurens sida innebär att situationen inte är tillfredsställande. Vi anser att regeringen bör utreda en talerätt för de etablerade djurskyddsorganisationerna, t.ex. efter mönster av de bestämmelser om talerätt för miljöorganisationer som införts i miljöbalken. Detta bör riksdagen, med anledning av motionerna 1998/99: MJ506 (kd) yrkande 4,

1998/99: MJ530 (mp) yrkande 2 och 1999/2000: MJ521 (v) yrkande 3, som sin mening ger regeringen till känna.

1999/2000: MJU4

Vi anser att utskottets hemställan under 22 bort ha följande lydelse:

22. beträffande *djurskyddsorganisationernas besvärsmått*
att riksdagen med anledning av motionerna 1998/99: MJ506 yrkande 4, 1998/99: MJ530 yrkande 2 och 1999/2000: MJ521 yrkande 3 som sin mening ger regeringen till känna vad ovan anförts,

7. Distriktsveterinärorganisationen (mom. 26)

Dan Ericsson (kd), Göte Jonsson (m), Ingvar Eriksson (m), Carl G Nilsson (m), Caroline Hagström (kd), Catharina Elmsäter-Svärd (m) och Harald Nordlund (fp) anför:

Statens jordbruksverk genomdrev år 1995 en omorganisation av distriktsveterinärsystemet enligt en modell som av RRV kritiserades som alltför kostsam. Trots att en tredjedel av den dåvarande veterinärkåren valde att övergå till privat verksamhet förblev statsanslaget oförändrat. Det innebär att organisationen har haft 80 miljoner kronor, och för nästa budgetår föreslås drygt 75,5 miljoner kronor, att fördela på 240 anställda mot tidigare 340 anställda. Det innebär att det är mycket svårt för privata veterinärer att konkurrera med de statliga. De statliga distriktsveterinärerna har en officiell ställning och är anställda av staten bl.a. för att möta de krav som EU ställer på övervakning av djurskydd och smittskydd. De är också anställda för att bedriva djursjukvård. Verksamheten sker i båda fallen efter affärsmässiga principer, och den anställde veterinären erhåller i båda fallen fast lön plus ett tantiem. Jordbruksverket ansvarar för tillsyn över all veterinär verksamhet och alltså även över de privata veterinärer med vilka man konkurrerar. Detta kan inte betraktas som sund konkurrens. Det är också ett känt faktum att många djurägare känner sig pressade att anlita statliga distriktsveterinärer i stället för privata. Distriktsveterinärorganisationen ökade under år 1998 antalet debiterade förrättningar med 26 800 samtidigt som antalet djur i jordbruket stadigt minskar. Förklaringen härtill är att de statliga distriktsveterinärerna i allt större utsträckning tar uppdrag inom den konkurrensutsatta sektorn vård av sällskapsdjur och hästar. Varje sådan förrättning är skattesubventionerad, vilket innebär att de privata veterinärerna inte kan konkurrera på lika villkor. Vi anser i likhet med vad som anförts i motionerna 1998/99: N326 (m, kd) yrkande 38, 1999/2000: N273 (m, kd, fp) yrkande 23, 1999/2000: MJ528 (kd) och 1999/2000: MJ531(m) yrkande 1 att riksdagen hos regeringen bör begära en översyn av konkurrensförhållandena inom veterinärväsendet.

Vi anser att utskottets hemställan under 26 bort ha följande lydelse:

26. beträffande *distriktsveterinärorganisationen*
att riksdagen med anledning av motionerna 1998/99: N326 yrkande 38, 1999/2000: N273 yrkande 23, 1999/2000: MJ528 och 1999/2000: MJ531 yrkande 1 som sin mening ger regeringen till känna vad ovan anförts,

Gudrun Lindvall (mp), Eskil Erlandsson (c) och Harald Nordlund (fp) anför:

Vi ansluter oss till motionerna från v, kd, fp och c där motionärerna yrkar att Sverige inom EU skall vara starkt pådrivande för att förbättra djurskyddet. Sunda stallmiljöer och en värdig behandling av djur under uppfödning och slakt borde vara en självklarhet. Särskild uppmärksamhet måste ägnas åt de långa transporter av slaktdjur, där förhållandena många gånger är fullständigt oacceptabla från djurskyddssynpunkt. Sverige bör också i detta sammanhang verka för att EU:s subventioner i samband med transport och försäljning av djur avskaffas. Tiden för slakttransporter bör minimeras, och slakten bör ske så nära djurens uppfödningssplatser som möjligt. Detta bör riksdagen, med anledning av motionerna 1998/99:U509 (kd) yrkande 10, 1998/99:MJ529 (fp) yrkandena 1 och 2, 1998/99:MJ774 (fp) yrkandena 13 och 14, 1998/99:MJ506 (kd) yrkande 6, 1998/99:U508 (mp) yrkande 18, 1999/2000:MJ222 (c) yrkande 10, 1999/2000:MJ252 (fp) yrkandena 7 och 8 och 1999/2000:U513 (mp) yrkande 16, som sin mening ge regeringen till känna.

Vi anser att utskottets hemställan under 28 bort ha följande lydelse:

28. beträffande *djurtransporter*

att riksdagen med anledning av motionerna 1998/99:MJ529 yrkandena 1 och 2, 1998/99:MJ774 yrkandena 13 och 14, 1998/99:MJ506 yrkande 6, 1998/99:U508 yrkande 18, 1999/2000:MJ222 yrkande 10, 1999/2000:MJ252 yrkandena 7 och 8 och 1999/2000:U513 yrkande 16 som sin mening ger regeringen till känna vad ovan anförts,

9. Användning av djurförsök i utbildningssammanhang (mom. 29)

Dan Ericsson (kd) och Caroline Hagström (kd) anför:

Sverige har undertecknat Europarådskonventionen om skydd av ryggradsdjur som används för försöks- och annat vetenskapligt ändamål. Där anges mycket klart att djurförsök endast bör förekomma i utbildningssammanhang om berörda elever kommer att arbeta med djurförsök i sin yrkesutövning. Vidare anges att djurförsök skall tillåtas endast i de fall där syftet med försöket inte kan uppnås med alternativa metoder. De utbildningsansvariga bör åläggas ansvaret att tillhandahålla alternativa metoder i utbildningen. Detta bör skrivas in i djurskyddslagen eller förordningen. Vad vi anför bör riksdagen, med anledning av motionerna 1998/99:Ub275 (kd) yrkande 1, 1998/99:Ub484 (m) yrkande 3, 1998/99:MJ515 (kd) och 1999/2000:M546 (kd) yrkande 1, som sin mening ge regeringen till känna.

Vi anser att utskottets hemställan under 29 bort ha följande lydelse:

29. beträffande *användning av djurförsök i utbildningssammanhang* att riksdagen med anledning av motionerna 1998/99:Ub275 yrkande 1, 1998/99:Ub484 yrkande 3, 1998/99:MJ515 och 1999/2000:M546 yrkande 1 som sin mening ger regeringen till känna vad ovan anförts,

Gudrun Lindvall (mp) anför:

Som anføres i motion 1998/99:MJ530 (mp) yrkande 4 bör apor inte hållas som försöksdjur. Det är inte möjligt att i dessa sammanhang ge dem tillfredsställande levnadsvillkor i fångenskap och därför bör verksamheten förbjudas. Detta bör ges regeringen till känna.

Jag anser att utskottets hemställan under 30 bort ha följande lydelse:

30. beträffande *förbud mot apor som försöksdjur*
att riksdagen med anledning av motion 1998/99:MJ530 yrkande 4 som sin mening ger regeringen till känna vad ovan anförts,

11. Onödiga djurförsök m.m. (mom. 31)

Dan Ericsson (kd), Caroline Hagström (kd) och Gudrun Lindvall (mp) anför:

Vi anser att Sverige bör vara ett föregångsland och införa ett uttryckligt förbud mot kosmetikatester på djur. Sådana försök måste betecknas som onödiga och de kan därmed inte heller anses etiskt godtagbara i den prövning som skall göras enligt djurskyddslagen och djurskyddsförordningen. Den djurförsöksetiska nämnden skall ju enligt 49 § i förordningen avstyrka användningen av djur om det inte kan anses angeläget från allmän synpunkt. Också vad gäller arbetet inom EU är det viktigt att Sverige är pådrivande så att förbudet mot kosmetikatester kan genomföras i juni år 2000. Detta bör riksdagen, med anledning av motionerna 1998/99:Ub801 (mp) yrkande 63, 1998/99:MJ506 (kd) yrkande 5 och 1998/99:MJ530 (mp) yrkande 3, som sin mening ge regeringen till känna.

Vi anser att utskottets hemställan under 31 bort ha följande lydelse:

31. beträffande *onödiga djurförsök m.m.*
att riksdagen med anledning av motionerna 1998/99:Ub801 yrkande 63, 1998/99:MJ506 yrkande 5 och 1998/99:MJ530 yrkande 3 som sin mening ger regeringen till känna vad ovan anförts,

12. De djurförsöksetiska nämnderna (mom. 32)

Gudrun Lindvall (mp) anför:

De djurförsöksetiska nämndernas uppgift är att göra en allsidig bedömning av nödvändigheten av olika djurförsök och att diskutera etiska frågeställningar kring djurförsöken. Djurförsök som inte anses angelägna från allmän synpunkt skall avstyrkas. I arbetet kan tre problemområden skönjas, nämligen avsaknaden av etisk diskussion, påverkan av jävssituationer och överdriven kollegialitet samt avsaknaden av möjlighet att överklaga ett tillståndsgivande. För att få till stånd en bättre etisk diskussion i de etiska nämnderna anser jag att allmäninflytandet bör stärkas genom att antalet politiker ökar. Vidare bör det finnas en etologisk expert i varje nämnd som kan bedöma hur försöksdjuren skall ges möjlighet till naturligt beteende enligt 4 § djurskyddslagen. I dag saknas den kompetensen helt. I många fall skulle djuren

kunna ges biologiskt bättre möjligheter än i dag med relativt små förändringar, om bara kompetens fanns.

Detta bör riksdagen, med anledning av motionerna 1998/99: MJ530 (mp) yrkande 1, 1999/2000: MJ502 (mp) och 1999/2000: MJ525 (m), som sin mening ge regeringen till känna.

Jag anser att utskottets hemställan under 32 bort ha följande lydelse:

32. beträffande *de djurförsöksetiska nämnderna*
att riksdagen med anledning av motionerna 1998/99: MJ530 yrkande 1, 1999/2000: MJ502 och 1999/2000: MJ525 och med avslag på motion 1998/99: Ub801 yrkande 65 som sin mening ger regeringen till känna vad ovan anförts,

13. Ingripande vid oförutsett lidande för djur i djurförsök (mom. 36)

Guðrun Lindvall (mp) anför:

I vetenskapliga försök med djur utsätts djuren för olika grad av lidande. En särskild försöksdjursetisk nämnd bedömer inför varje sådant försök om graden av lidande kan accepteras med hänsyn till försökets betydelse. Felbedömningar kan lätt uppstå, dels genom att nämnden saknar kompetens för säkra förutsägelser om faktiskt lidande, dels genom att oförutsedda komplikationer kan tillträda. Då djuren i ett försök utsätts för större lidande än det som nämnden förutsett vid den etiska bedömningen är det enligt gällande lagstiftning svårt att ställa krav från t.ex. ansvarig veterinär att försöket ändras eller avbryts. Jag anser, i likhet med vad som anförts i motion 1998/99: Ub801 (mp) yrkande 64, att djurskyddslagen bör skärpas så att ansvarig veterinär eller myndighet får samma juridiska möjligheter att ingripa vid allt lidande som veterinär eller myndighet har vid andra fall av djurplågeri. Vid sådant överskridande av förutsatt lidande skall lidandet jämföras med djurplågeri i lagens mening. Detta bör riksdagen, med anledning av motion 1998/99: Ub801 (mp) yrkande 64, som sin mening ge regeringen till känna.

Jag anser att utskottets hemställan under 36 bort ha följande lydelse:

36. beträffande *ingripande vid oförutsett lidande för djur i djurförsök*
att riksdagen med anledning av motion 1998/99: Ub801 yrkande 64 som sin mening ger regeringen till känna vad ovan anförts.

1. En ny djurskyddsmyndighet m.m.

Dan Ericsson och Caroline Hagström (båda kd) anför:

1. En samlad djurskyddsmyndighet

Frågorna om djurskydd har kommit fram alltmer i debatten, vilket är mycket positivt. Djurskyddsfrågorna och tillsynen av att lagstiftningen följs är i dag uppdelade på många olika myndigheter och flera departement i regeringen. Detta gör att det är svårt att få en överblick av situationen. Ibland vet inte heller den ena myndigheten vad den andra gör. På det internationella området är det också svårt att få fram en samlad bild och strategi för svenskt vidkommande.

Jordbruksverkets omorganisation med inrättandet av en särskild djurskyddsmyndighet kan vara ett steg mot en mer samlad syn på djurskyddsfrågorna. Ett annat sätt att förbättra situationen skulle kunna vara att inrätta en särskild djurskyddsmyndighet där man får det samlade ansvaret för såväl nationell uppföljning som att följa och vara pådrivande i det internationella arbetet.

2. Djurskyddsarbetet inom EU och djurtransporter

När det gäller transporter av levande djur, inte minst mellan EU-länder, men även till och från tredje land, är det en djurskyddsfråga som rönt stor uppmärksamhet under senare år. Sverige har i EU aktivt drivit kravet på förbättrade djurtransporter, av etiska skäl. Det finns också rent ekonomiska motiv att ställa lika höga krav mot övriga medlemsländer inom EU som vi gör i Sverige. Man skall inte kunna konkurrera med djurmisshandel som medel.

Sverige skall vara fortsatt starkt pådrivande för ökade djurskyddskrav. Sunda stallmiljöer och en värdig behandling av djur i samband med transport och slakt borde vara en självklarhet. Vi anser att regeringen bör använda möjligheten i det nu tillkomna Amsterdamfördraget att intensifiera arbetet för t.ex. bättre transportmiljö och bättre hygieniska villkor för djuren.

2. Utvärdering av djurskyddslagen m.m.

Gudrun Lindvall (mp) anför:

1. Utvärdering av djurskyddslagen

Det är alldeles uppenbart att djurskyddslagen och dess implementering i verkligheten måste ses över och att lagen måste förbättras på flera punkter. Många djur, t.ex. burhöns, minkar och många försöksdjur kommer inte i åtnjutande av den behandling som föreskrivs i 4 § som exempel. Det måste vara möjligt att samarbeta mellan kommuner på ett annat sätt än i dag och kontakter mellan myndigheter måste förbättras.

Vi anser dock att en sådan utvärdering inte får leda till att det tillsätts en tidsödande utredning, som sedan tas som intäkt för att inte göra förändringar

nu. Tvärt emot anser vi att skrivningarna i höstens budget, som är ett resultat av samarbete mellan regeringen, Miljöpartiet och Vänsterpartiet, visar på en vilja att åtgärda många problem som finns i dag.

2. Möjlighet till rörelse för uppbundna mjölkkor

Det är glädjande att antalet uppbundna mjölkkor under betessäsongen minskar i landet. Enligt bestämmelserna skall de kor för vilka ägaren fått dispens för beteskravet ges möjlighet till motion under en period av minst två månader sammanhängande per år. Enligt uppgift sker detta inte alls alltid. De månader korna sinas kan vara mitt i vintern och på många gårdar saknas rastmöjlighet under den tiden. Dessutom finns flera undantag även för bestämmelsen om möjlighet till motion under dessa två månader. Effekten är att många kor med betesdispens står uppbundna året runt. Detta behöver ses över och vi förutsätter att så sker i Jordbruksverkets fortsatta hantering av frågan.

3. Triangelmärkning av hästar

Motionen om triangelmärkning handlar om den brännmärkning som sker av hästar och som visar att försäkringstagaren fått ut en del av försäkringen och att hästen inte kan fullförsäkras mer. Det i särklass vanligaste sättet att märka är bränning, men det går att anbringa triangelmärket med frysning med flytande kväve, en dyrare men skonsammare metod.

Vid behandlingen av motionen visar det sig att bränning som metod är förbjuden, ett förbud som inga veterinärer på någon nivå tycks medvetna om. I Jordbruksverkets föreskrifter sägs att identitetsmärkning är tillåten genom frysmärkning. Men triangelmärkning är inte en identitetsmärkning och tolkningen har därför varit att den är tillåten. Även vissa rasföreningar lär brännmärka i Sverige.

Jordbruksverket har uppmärksammat motionen och går ut med information om förbudet mot brännmärkning till veterinärer, djursjukhus och försäkringsbolag inom kort. Det som nu sker känns mycket bra och jag kommer att följa frågan framöver.

4. Djurskyddstillsynen

Det diskuteras var djurskyddstillsynen skall ligga. Vår uppfattning är att kommunen är den rätta nivån. Skälet till detta utvecklas i motionen.

Djurskyddsärenden är ofta svåra att hantera. En god djurskyddstillsyn märks inte. Kontakterna fungerar, problemen löses innan läget blir akut, inga vanvårdade djur finns i medierna och djurägare känner förtroende för inspektören. Så fungerar det på många håll och de kommunerna skall användas för att skapa en god djurskyddstillsyn i alla kommuner. Vi menar att kommunen har helt andra möjligheter att hantera den sociala dimensionen som finns med i bilden än länsstyrelsen. Man kan naturligt knyta kontakter med sociala myndigheter och har ofta kontakter på grund av närhet som en central myndighet saknar. Vidare anser vi att erfarenheterna av att ha tillsynen över lagen

(1979:425) om skötsel av jordbruksmark på länsstyrelserna inte alls var positiva. Avstånden rent geografiskt var för stora, samordningsvinsterna obefintliga och kontakten mellan myndighet och lantbrukare för fåtaliga. För att komma till rätta med detta gavs kommunen möjlighet att ta över den tillsynen i samband med införande av miljöbalken. Tanken är att kommunen skall ha tillsyn över såväl f.d. skötsellagen och miljöskyddslagen, som båda numera ingår i miljöbalken, som djurskyddslagen, detta för att kunna förenkla kontakterna mellan lantbrukare och myndighet, förbättra möjligheterna för tillsynsmyndigheten att använda lagarna samt att ge samordningsvinster.

Vi hoppas att den hearing som utskottet planerar visar fram det positiva som görs i många kommuner och att den utlovade proposition från regeringen som är att vänta till våren inte raserar utan bygger vidare på detta.

5. En samlad djurskyddsmyndighet

Miljöpartiet anser att djurskyddet måste stärkas i landet. Ett sätt kan vara att samla kompetens och myndigheter i en djurskyddsmyndighet. Eftersom det skett en organisatorisk förändring på Jordbruksverket vill vi avvakta om den kan leda till det positiva vi tror att en samlad djurskyddsmyndighet skulle kunna ge. Vi reserverar oss därför inte i detta betänkande men avser följa och återkomma i frågan.

Sammanfattning.....	1
Motioner från allmänna motionstiden 1998.....	1
Motioner från allmänna motionstiden 1999.....	6
Utfrågningar, studiebesök.....	9
Utskottet.....	9
Lagstiftning m.m.....	9
Vissa myndighetsfrågor m.m.....	14
Djurtransporter.....	16
Djurförsök.....	17
Pälsdjur.....	20
Djurfoder.....	21
Motioner från allmänna motionstiden 1999.....	22
Hemställan.....	25
Reservationer.....	28
1. Utvärdering av djurskyddslagen (mom. 1).....	28
2. God man för djurägare (mom. 2).....	29
3. Måttbestämmelser för båspallar (mom. 4).....	30
4. Utevistelse för alla djur, inklusive grisar (mom. 9).....	30
5. Eldressyr av hundar (mom. 19).....	31
6. Djurskyddsorganisationernas besvär rätt (mom. 22).....	31
7. Distriktsveterinärorganisationen (mom. 26).....	32
8. Djurtransporter (mom. 28).....	33
9. Användning av djurförsök i utbildningssammanhang (mom. 29)...	33
10. Förbud mot apor som försöksdjur (mom. 30).....	34
11. Onödiga djurförsök m.m. (mom. 31).....	34
12. De djurförsöksetiska nämnderna (mom. 32).....	34
13. Ingripande vid oförutsett lidande för djur i djurförsök (mom. 36).....	35
Särskilda yttranden.....	36
1. En ny djurskyddsmyndighet m.m.	36
2. Utvärdering av djurskyddslagen m.m.	36